

Konjunktur läget

December 2023

Konjunkturläget december 2023

Rättelse 7/3-2024

I Konjunkturläget December 2023 (KI 2023:544), publicerat den 20 december 2023, fanns det ett fel i tabell A31 på sidan 52. Felet innebar att budgetutrymmet hade fördelats felaktigt mellan åren 2026 och 2027. Mer specifikt var budgetutrymmet cirka 8 miljarder kronor för högt för år 2026 och cirka 8 miljarder kronor för lågt för år 2027. Felet påverkade inte det totala budgetutrymmet för perioden 2025–2028. Efter denna upptäckt har tabell A31 korrigerats.

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I Konjunkturbarometern publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

I **Hållbarhetsrapporten** analyserar vi den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier**, **KI-kommentarer**, **Working paper**, **PM** och som **remissvar**.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

STRUKTUREN I KONJUNKTURLÄGET

I den ordinarie löptexten redovisas ett antal *rutor* som normalt skiljer sig från löptexten, det kan vara en kortare beskrivning inom något område eller en mer teknisk beskrivning. Dessutom publiceras mer djuplodande analyser i så kallade *fördjupningar*. Löptexten kompletteras också av en *tabellbilaga* med mer detaljerade prognoser.

I högermarginalen redovisas *diagram* och ibland även så kallade *marginalrutor*. Marginalrutorna har ungefär samma funktion som rutor i löptexten och redovisas också sist i Konjunkturläget i en bilaga.

Alla fördjupningar redovisas också samlat på nätet, diagram i PowerPointformat finns också att ta del av. Dessutom kan siffror till alla diagram inklusive rubriker, underrubriker, källor och eventuella fotnoter laddas ner. Allt detta återfinns under www.konj.se/publikationer/konjunkturlaget.

Förord

I Konjunkturläget december 2023 presenteras en prognos för den ekonomiska utvecklingen 2023–2025 i Sverige och i omvärlden. Därtill gör Konjunkturinstitutet ett scenario för utvecklingen 2026–2033, varav 2026–2028 beskrivs i rapporten. Prognosen och scenariot för hela perioden 2023–2033, samt mer detaljerade prognoser, finns att hämta i Konjunkturinstitutets prognosdatabas.

I ett särskilt avsnitt jämförs den nya prognosen med den prognos som presenterades i Konjunkturläget september 2023.

Arbetet med Konjunkturläget har letts av prognoschef Ylva Hedén Westerdahl. I beräkningarna har inkommande statistik beaktats till och med den 14 december 2023.

Stockholm den 20 december 2023

Albin Kainelainen
Generaldirektör

Innehåll

Konjunkturläget december 2023.....	7
Prognosrevideringar 2023–2024.....	24

RUTOR

Kapitaltillskott från staten till Riksbanken 2024.....	22
En expansiv riktning på den ekonomiska politiken.....	23

FÖRDJUPNINGAR

Budgetpropositionen för 2024	26
Sammansättningen kan delvis förklara utrikes föddas stora sysselsättningsökning sedan 2020.....	31

TABELLBILAGA

Tabellbilaga.....	35
-------------------	----

BILAGA MARGINALRUTOR

Statens budget redovisad enligt nationalräkenskaperna	53
Hur bedömer Konjunkturinstitutet vad som är ny finanspolitik.....	53
Finansierade eller ofinansierade åtgärder.....	53
Utgiftstak och budgeteringsmarginal.....	54

Konjunkturläget december 2023

Den svenska ekonomin befinner sig i en lågkonjunktur som fördjupas 2024. Hög inflation och höjda räntor har slagit hårt mot räntekänsliga hushåll och bostadsbyggandet. Den svaga efterfrågan syns även i att sysselsättningen har sjunkit under hösten och arbetsmarknaden försvagas framöver. Arbetslösheten fortsätter att stiga under 2024 och toppar på 8,5 procent i slutet av 2024. KPIF-inflationen har kommit ner från dryga 10 procent förra året till 3,6 procent i november, främst till följd av lägre energipriser och internationella råvarupriser. Kronan har förstärkts sedan september och fortsätter att förstärkas. Inflationen sjunker framöver och under det andra halvåret 2024 ligger den tydligt under Riksbankens inflationsmål. Riksbanken inleder därför en serie räntesänkningar från och med nästa sommar. Under 2025 stiger inflationen igen till följd av en förbättrad konjunktur och en mindre åtstramande penningpolitik. Samtidigt förs finanspolitiken i en expansiv riktning 2025.

Svensk BNP minskade det tredje kvartalet jämfört med föregående kvartal, vilket var det andra kvartalet i rad med negativ tillväxt (se diagram 1). Bakom nedgången låg framför allt en stor neddragning av lagren, främst i handeln. Men även hushållens konsumtion och investeringarna sjönk. Nedgången mildrades dock av en stark tillväxt i tjänsteexporten.

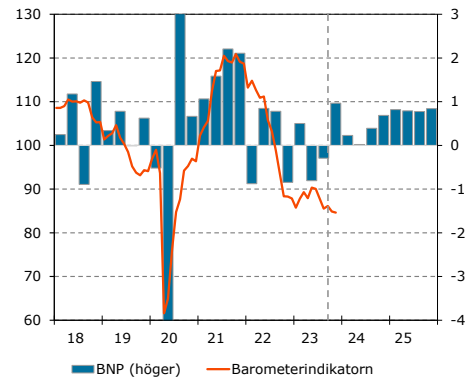
KPIF-inflationen har gradvis sjunkit under 2023 (se diagram 2). Även om inflationen har avtagit är dock prisnivån nästan 15 procent högre än för två år sedan. De höga priserna och höga räntorna tynger både hushåll och företag. Enligt Konjunkturbarometern är hushållen fortfarande pessimistiska om framför allt hur den egna ekonomin utvecklas (se diagram 3). Pessimismen är även utbredd i stora delar av näringslivet, inte minst inom handeln är efterfrågeläget svagt. De senaste årens pris- och ränteutveckling tillsammans med sjunkande bostadspriser pressar lönsamheten för byggbolagen. Därmed fortsätter nedgången i bostadsinvesteringarna de närmaste kvartalen innan fallet bromsas upp. Omvärldens efterfrågan har varit svag, men trots det har exportföretagen haft ett förhållandevis bra år 2023.

Från 2024 växer Sveriges ekonomi som helhet igen, men i en långsam takt och lågkonjunkturer fördjupas 2024. Inflationen minskar framöver och under det andra halvåret 2024 ligger den tydligt under Riksbankens inflationsmål.

Lågkonjunkturer har börjat göra tydliga avtryck på arbetsmarknaden. Arbetsmarknaden har länge stått emot den svaga efterfrågan i ekonomin. Men det tredje kvartalet i år minskade sysselsättningen och arbetslösheten ökade. Det råder fortfarande brist på arbetskraft i delar av ekonomin men inte i samma utsträckning som tidigare. Utsikterna på arbetsmarknaden är dämpade, med negativa anställningsplaner för alla delar av näringslivet, utom för tillverkningsindustrin (se diagram 4) Under 2024

Diagram 1 Barometerindikatorn och BNP

Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

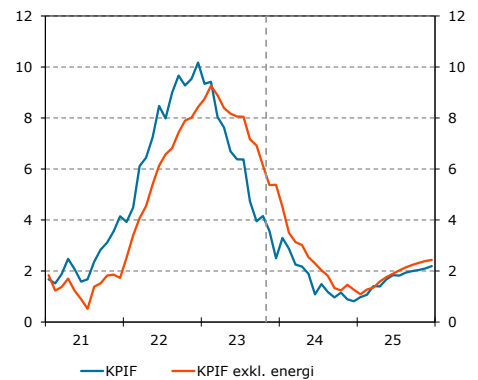

Anm. BNP-tillväxten det andra kvartalet 2020 var -7,9 procent och det tredje kvartalet 2020 7,2 procent.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 2 Konsumentpriser

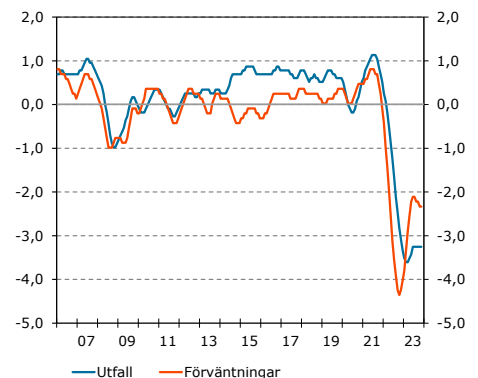
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 3 Hushållens syn på egen ekonomi

Standardiserade avvikelser från medelvärde, månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

minskar antalet sysselsatta gradvis i spåren av den försämrade ekonomiska utvecklingen. Nedgången blir dock inte lika stor som vid tidigare lågkonjunkturer då företagen till viss del övervintrar personal för att snabbt kunna möta efterfrågan då konjunkturen vänder. Arbetslösheten stiger och toppar på 8,5 procent det fjärde kvartalet 2024 (se diagram 5).

År 2024 blir ökningstakten i reallönerna positiv, då lönerna stiger snabbare än priserna. Det tillsammans med en lägre styrrenta kommer att ge både hushåll och företag ökat utrymme för konsumtion och investeringar och tillväxten vänder uppåt, om än i en blygsam takt initialt.

Den offentliga sektorns finansiella sparande var nära balans 2023. Lågkonjunkturen leder till underskott såväl 2024 som 2025. Under 2024 förstärks kommunsektorns sparande något, men är fortsatt lågt. Statens finansiella sparande vänder och blir negativt 2024, främst för att Riksbanken får ett kapitaltillskott på 80 miljarder kronor. Budgetutrymmet beräknas till ca 140 miljarder kronor för perioden 2025–2028.

Det finns som alltid osäkerhet om utvecklingen framöver. När det gäller inflationen finns risk för att inflationen inte går ner lika snabbt som väntat exempelvis till följd av att tjänstepri-serna fortsätter att öka i en snabb takt eller att företagens pris-sättningsbeteende förändrats. I euroområdet och Sverige har inflationen dock under senare tid sjunkit snabbare än förväntat, vilket skulle kunna innebära att inflationstrycket lättar snabbare än vad som förutses. När det gäller sysselsättningen är det osäkert i vilken utsträckning arbetsgivare kommer att övervintra personal framöver. Hushållen har dragit ner på sin konsumtion sex av de sju senaste kvartalen och tillväxten är återhållsam en stor del av 2024. Konsumtionen kan växa både långsammare och snabbare än förväntat.

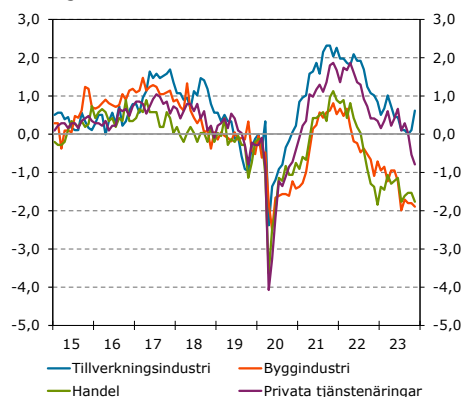
DÄMPAT STÄMNINGSLÄGE I DEN GLOBALA EKONOMIN

De höga styrräntorna, en svag världshandel och en låg tillförsikt bland hushåll och företag har påverkat världsekonomin negativt. I många länder har tillväxten mattats av under året. De flesta sentimentindikatorerna tyder på en fortsatt dämpad utveckling den närmaste tiden. Inköpschefsindex har under lång tid visat på ett svagt stämningsläge inom industrin och den senaste tiden har det även skett en tydlig avmattning inom tjänstesektorn (se diagram 6)

Tillväxtutvecklingen har skiljt sig en hel del åt mellan länderna. För exempelvis USA och Kina var tillväxten stark det tredje kvartalet, medan den var svagare i euroområdet och de nordiska ekonomierna. USA:s BNP ökade i en historiskt sett snabb takt till stor del drivet av hushållens starka konsumtion, men även den offentliga konsumtionen och lagerinvesteringarna drev på tillväxten. Euroområdet har haft en betydligt svagare utveckling än USA och BNP är i euroområdet på samma nivå som för ett år sedan (se diagram 7). I Tyskland, som är den största

Diagram 4 Anställningsplaner

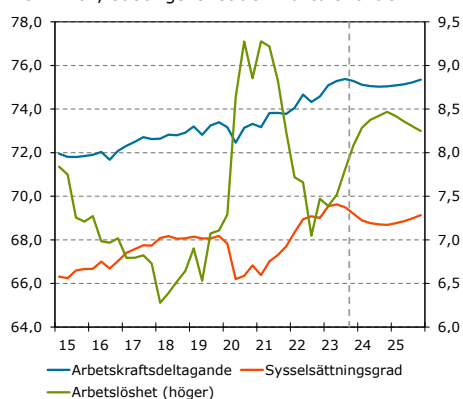
Standardiserade avvikelser från medelvärde, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 5 Arbetsmarknadssituation

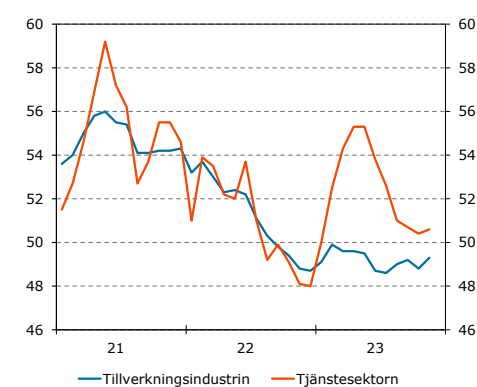
Procent av befolkningen respektive arbetskraft 15–74 år, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 6 Globalt inköpschefsindex

Index, månadsvärden

Källor: S&P Global och Macrobond.

ekonomin i euroområdet, tyngs tillväxten av svag konsumtion och låg investeringsvilja.

DEN INTERNATIONELLA INFLATIONEN HAR SJUNKIT

För att dämpa inflationen har styrräntorna i många länder höjts i en snabb takt sedan mitten av 2022. I somras höjde Federal Reserve (Fed) styrräntan till 5,50 procent och bedöms nu vara klar med höjningarna (se diagram 8). Även den Europeiska Centralbanken (ECB) bedöms ha höjt för sista gången i den här räntehöjningscykeln.

De höga styrräntorna har fått effekt både på inflationen och tillväxten världen över. I de flesta länderna har inflationen dämpats tydligt under 2023 (se diagram 9) även om vissa priser fortfarande ökar jämförelsevis snabbt. Inflationstakten fortsätter att minska framöver och når under 2024 centralbankernas mål.

Både Fed och ECB börjar därför sänka styrräntorna det andra kvartalet 2024 (se diagram 8). Om nedgången i inflationen skulle bli långsammare dröjer även sänkningarna av styrräntorna.

ARBETSMARKNADEN HAR BÖRJAT FÖRSVAGAS I MÅNGA LÄNDER

Arbetsmarknaden har hittills varit motståndskraftig i många länder och i exempelvis USA och euroområdet är arbetslösheten fortfarande mycket låg (se diagram 10). I såväl USA som euroområdet bedöms arbetslösheten öka något framöver till följd av den svaga tillväxten. I ett historiskt perspektiv blir uppgången dock måttlig. Avmattningen på arbetsmarknaden bidrar även till att löneökningarna dämpas.

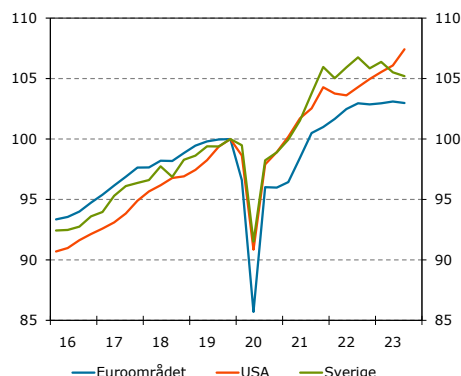
FORTSATT SVAG BNP-TILLVÄXT 2024 FÖR SVERIGES VIKTIGASTE HANDELSPARTNERS

För Sveriges viktigaste handelspartners, KIX-länderna, blir BNP-utvecklingen jämförelsevis svag 2023 och 2024 (se tabell 1). För 2025 ökar tillväxttakten, bland annat mot bakgrund av att räntorna då har sänkts ytterligare. Även den svenska marknadstillsväxten dämpas tydligt 2023 men tilltar något under 2024 och 2025 (se diagram 11).

De geopolitiska riskerna är fortsatt höga i världsekonomin, exempelvis de mellan USA och Kina, och kan få konsekvenser för världshandeln och den globala tillväxten.

Diagram 7 BNP i valda länder och regioner

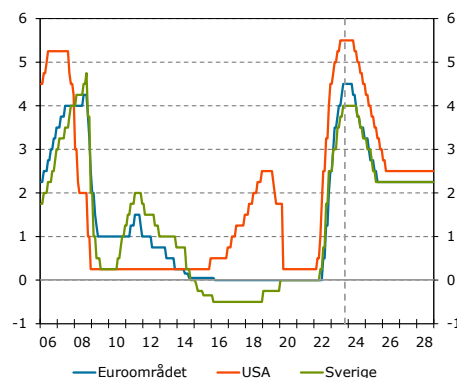
Index 2019 kvartal 4=100, fasta priser, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Eurostat, Bureau of Economic Analysis, SCB och Macrobond.

Diagram 8 Styrräntor

Procent, i slutet av månaden, månadsvärden

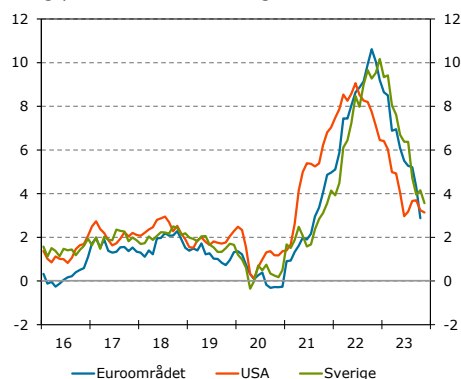

Anm. ECB:s styrränta avser refinansningsräntan. Federal Reserves styrränta avser styrränteintervallets övre gräns.

Källor: ECB, Federal Reserve, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 9 Konsumentpriser i valda länder och regioner

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Anm. KPI för USA, HIKP för euroområdet och KPIF för Sverige.

Källor: Eurostat, Bureau of Labor Statistics, SCB, Macrobond, och Konjunkturinstitutet.

Tabell 1 BNP och konsumentpriser i världen

Procentuell förändring

	Prognos			Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Svensk exportmarknad ¹	0,4	2,1	3,2	3,3	3,2	3,2
BNP²						
Världen	3,0	2,7	2,9	3,0	2,9	2,8
KIX-vägd ³	1,4	1,4	2,1	2,1	2,0	1,9
Euroområdet	0,5	0,6	1,7	1,7	1,5	1,4
USA	2,4	1,4	1,6	2,1	2,0	2,0
Kina	5,3	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0
Sverige, kalenderkorrigerad	0,0	1,0	2,8	3,2	2,1	1,7
Sverige, ej kalenderkorrigerad	-0,2	1,0	2,6	3,2	2,2	1,6
KPI⁴						
KIX-vägd ³	5,5	2,9	2,4	2,3	2,3	2,3
Euroområdet	5,4	2,2	1,9	2,0	2,0	2,0
USA	4,1	2,5	2,3	2,3	2,3	2,3
Kina	0,3	1,4	2,0	2,6	3,0	3,0
Sverige	6,0	1,7	1,7	2,0	2,0	2,0

¹ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som ingår i KIX. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport. ² BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser, med undantag Sverige där båda måtten redovisas. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår 32 av Sveriges handelspartners. ⁴ Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat. Sveriges siffra avser KPIF.

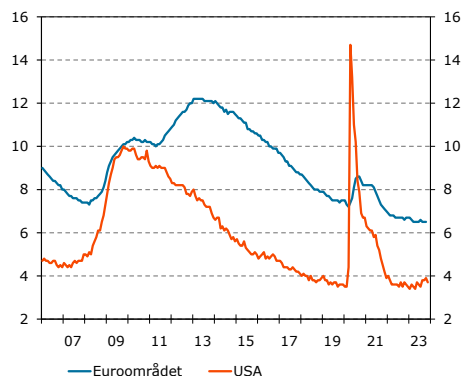
Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

SVENSK BNP FORTSATTE ATT MINSKA DET TREDJE KVARTALET

BNP minskade med 0,3 procent det tredje kvartalet 2023 jämfört med föregående kvartal, vilket var det andra kvartalet i rad med negativ tillväxt (se diagram 12). Bakom nedgången låg framför allt en stor neddragning av lagren, främst i handeln. Även hushållens konsumtion och investeringarna sjönk. Däremot steg tjänsteexporten rejält. Lagerneddragningarna fortsätter det fjärde kvartalet, men i en betydligt lägre takt än det tredje kvartalet. Att lagerinvesteringarna minskar i en betydligt lägre takt än närmast föregående kvartal ger ett stort positivt bidrag till BNP-tillväxten. Då dessutom varuexporten stiger mycket ökar BNP med 1 procent det fjärde kvartalet jämfört med det tredje kvartalet. Dessa rörelser är tillfälliga och BNP-tillväxten minskar i inledningen av 2024 innan en uppgång inleds från och med det tredje kvartalet 2024.

Diagram 10 Arbetslöshet

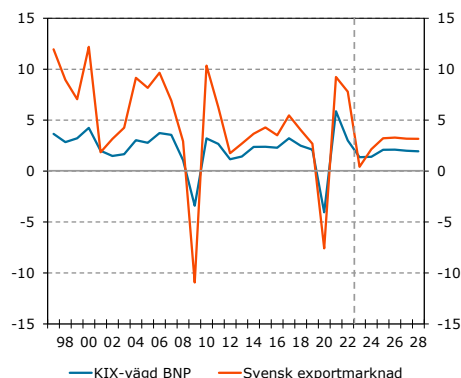
Procent av arbetskraften, säsongsrensade månadsvärden

Källor: Eurostat och Bureau of Labor Statistics.

Diagram 11 KIX-vägd BNP och svensk exportmarknad

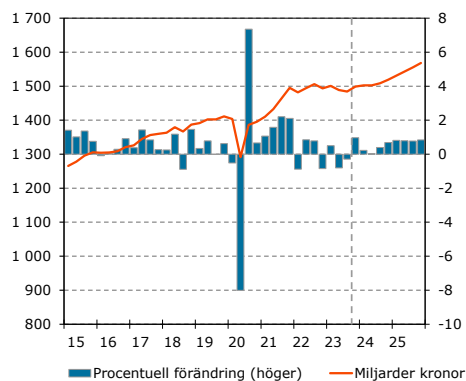
Procentuell förändring

Källor: Nationella källor, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 12 BNP

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 2 Försörjningsbalans för Sverige

Procentuell förändring, fasta priser

	Prognos			Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hushållens konsumtionsutgifter	-2,4	1,2	3,8	3,9	2,7	2,6
Offentliga konsumtionsutgifter	2,0	1,6	1,5	1,3	1,1	0,8
Fasta bruttoinvesteringar	-1,3	-0,8	1,8	4,9	4,2	2,0
Slutlig inhemsk efterfrågan	-0,9	0,7	2,6	3,5	2,7	1,9
Lagerinvesteringar ¹	-1,2	0,1	0,3	0,1	0,0	0,0
Total inhemsk efterfrågan	-2,2	0,8	2,9	3,6	2,7	1,9
Export	2,7	1,9	3,1	4,0	3,3	2,2
Total efterfrågan	-0,5	1,2	3,0	3,7	2,9	2,0
Import	-1,0	1,7	3,8	4,6	4,3	3,0
Nettoexport ¹	1,9	0,2	-0,2	-0,1	-0,4	-0,3
BNP	-0,2	1,0	2,6	3,2	2,2	1,6
BNP, kalenderkorrigerad	0,0	1,0	2,8	3,1	2,0	1,7
BNP per invånare	-0,8	0,4	2,0	2,7	1,7	1,1
Bytesbalans ²	6,5	6,7	6,2	5,5	4,9	4,3

¹ Procent av BNP föregående år. ² Procent av BNP, löpande priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

STORA INVESTERINGAR I INDUSTRI

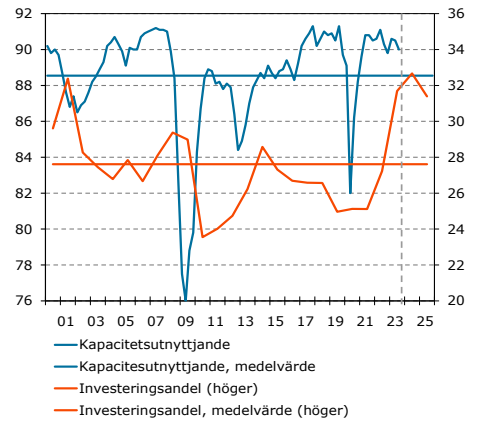
Industrins investeringar fortsatte att stiga i en hög takt det tredje kvartalet och som andel av förädlingsvärdet är nivån hög i ett historiskt perspektiv. Trots det är kapacitetsutnyttjandet i industrin relativt högt, vilket talar för ett behov av ytterligare investeringar framöver (se diagram 13). Industrins investeringar som andel av förädlingsvärdet stiger ytterligare 2024 innan det sker en liten nedgång 2025.

Bostadsinvesteringarna utvecklas betydligt svagare. Den branta nedgång som inleddes det tredje kvartalet 2022 accelererade det tredje kvartalet 2023 (se diagram 14). Höjda finansieringskostnader och en svag bostadsprisutveckling pressar lönsamheten för byggbolagen. Därmed fortsätter nedgången de närmaste kvartalen innan fallet bromsas upp. I slutet av 2024 inleddes en långsam uppgång.

De offentliga investeringarna utvecklades svagt det sista kvartalet men har annars vuxit i stadig takt sedan mitten av 2022 (se diagram 15). Den svaga utvecklingen drevs framför allt av att kommunsektorns investeringar minskade. Inom staten bokfördes under det första kvartalet 2023 en desinvestering i samband med att Sverige sålde vapensystem till Storbritannien som en del av landets stöd till Ukraina. Framöver förstärks den senaste tidens trend av investeringar inom försvaret, som växer upp mot nivåerna före den stora förbandsnedläggningen under 2000-talet.

Diagram 13 Industrins kapacitetsutnyttjande och investeringsandel

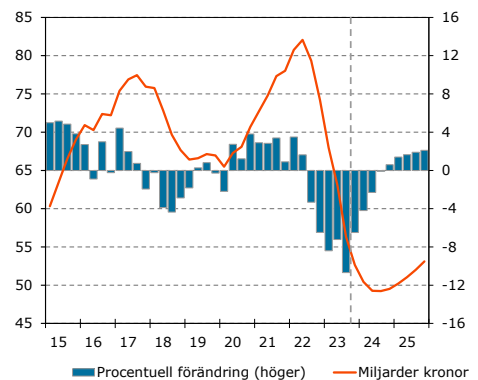
Procent, säsongsrensade kvartalsvärden respektive procent av förädlingsvärde, löpande priser

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 14 Fasta bruttoinvesteringar, bostäder

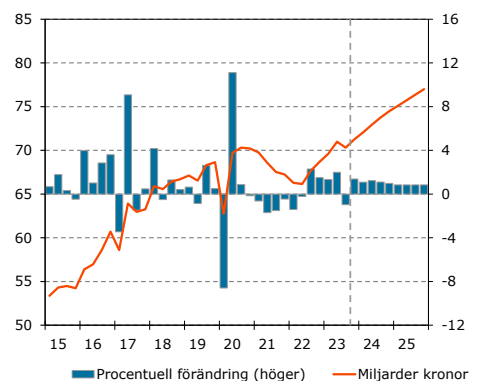
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 15 Offentliga investeringar

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

EXPORTTILLVÄXTEN DÄMPAS EFTER EN STARK AVSLUTNING PÅ 2023

Exporten ökade snabbt det tredje kvartalet 2023. Råvaru- och tjänsteexporten steg rejält, medan exporten av bearbetade varor minskade något. Den höga tillväxten det tredje kvartalet innebär att den starka utveckling för tjänsteexporten som pågått i tre år fortsatte. Tjänsteexportens utveckling är en viktig orsak till att svensk export har ökat snabbare än marknadstillväxten de senaste åren.

Utrikeshandelsstatistiken indikerar att varuexporten ökar snabbt det fjärde kvartalet. Därefter blir tillväxttakten betydligt lägre. Orderingången är svag enligt Konjunkturbarometern och har varit det så pass länge att orderstocksomdömet fallit från mycket höga nivåer 2022 till en historiskt sett normal nivå (se diagram 16). Marknadstillväxten ökar visserligen 2024 och ytterligare 2025 efter ett svagt 2023, men förblir dämpad i ett historiskt perspektiv (se diagram 17). Givet omvärldsefterfrågan hade svenska exportföretag ett bra år 2023, men 2024 och 2025 sjunker exporttillväxten till jämförelsevis låga tal.

FORTSATT STARK TILLVÄXT I OFFENTLIG KONSUMTION

Offentlig konsumtion växer jämförelsevis starkt under 2023–2025 (se diagram 18). Utvecklingstakten är högst under 2023. Till det bidrar framför allt den statliga konsumtionen, genom utbyggnaden av försvaret och ökade utgifter för polis och rättsväsende. Konsumtionen ökar även inom kommunerna, till följd av fler elever i grund- och gymnasieskolan och omsorgstagare i äldreomsorgen.

Under 2024 och 2025 fortsätter konsumtionen att växa men något svagare än 2023. Tillväxten drivs fortsatt av staten och utgiftsökningarna för försvar, polis och rättsväsende. Även i kommuner och regioner växer konsumtionen. Det beror till stor del på att fler äldre innebär ett ökat behov av vård och omsorg. Samtidigt hålls konsumtionsökningen i kommuner och regioner tillbaka av kommunsektorns ekonomiska situation, som förväntas kräva vissa besparingar. Besparingarna antas i första hand ske genom minskade kostnader för personal och förbrukning. Därigenom syns den svagare konsumtionen främst i antalet anställda och i mängden resurser i form av till exempel nya läromedel i skolan eller ny utrustning i vård och äldreomsorg. Konsumtionen i volymer förväntas däremot påverkas i mindre utsträckning eftersom volymerna främst drivs av behovet – barn i skolålder, antalet sjuka och antalet äldre etcetera.

HUSHÅLLENS KONSUMTION FORTSATT ÅTERHÅLLSAM

Prisökningar och stigande räntor har fortsatt att prägla hushållens konsumtion under inledningen av andra halvan av 2023. Hushållens konsumtion minskade med 0,6 procent det tredje kvartalet 2023 jämfört med föregående kvartal (se diagram 19). Det är femte kvartalet i rad med negativ tillväxt, vilket inte hänt sedan 1990-talskrisen. Konsumtionen minskade på bred front

Diagram 16 Industrins omdöme om exportorderstocken

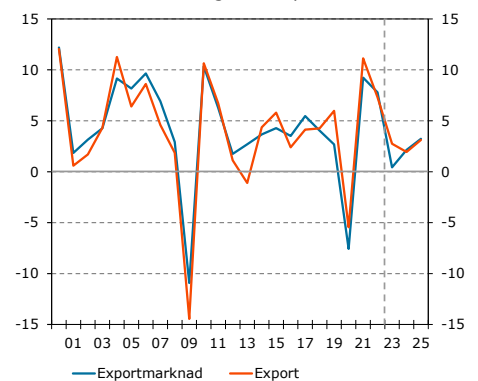
Standardiserade avvikelser från medelvärde, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 17 Exportmarknad och export

Procentuell förändring, fasta priser

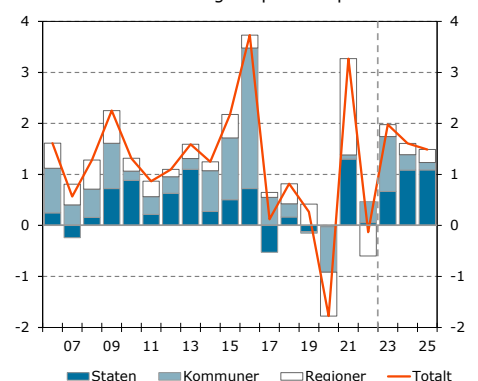

Anm. Exportmarknaden beräknas med svenska exportvikter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 18 Bidrag till offentlig konsumtionstillväxt

Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

men hushållen minskade särskilt sin konsumtion av sällanköpsvaror och sin konsumtion i utlandet. Jämfört med ett år tidigare var konsumtionen av såväl dagligvaror som sällanköpsvaror ca 5 procent lägre det tredje kvartalet.

Hushållens konfidensindikator vände upp i november men befinner sig fortsatt på en mycket låg nivå (se diagram 19). Omställningen inom detaljhandeln ökade i oktober och konsumtionen slår om och växer svagt det fjärde kvartalet 2023 (se diagram 19). Om prisförändringar inkluderas så ökar konsumtionen 2023 jämfört med 2022, men den höga inflationen minskar hushållens köpkraft vilket resulterar i minskade konsumtionsvolymer 2023 (se diagram 20).

Konsumtionstillväxten är svag under inledningen av 2024, främst på grund av att kostnadsökningar vid årsskiftet som hyresavgifter och driftkostnader begränsar konsumtionsutrymmet (se diagram 19). Under 2024 sjunker inflationstakten snabbt och styrräntan sänks, samtidigt som löneökningstakten är jämförelsevis hög. Detta gör att den reala disponibla inkomsten växer för första gången på två år. Konsumtionen tar därför fart under andra halvan av 2024 och fortsätter att växa under 2025, samtidigt som hushållen ökar sitt sparande (se diagram 21). Det finns dock osäkerhet kring prognosen. Särskilt osäkert är hushållens sparande som kan leda till att konsumtionen antingen växer snabbare eller långsammare än vad som prognosticeras.

STORA SKILLNADER I FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR OLIKA DELAR AV NÄRINGSLIVET

Trots en utmanande omvärld och vikande hushållskonsumtion var det svenska näringslivets produktion 2023 oförändrad (se diagram 22). Utvecklingen skiljer sig dock åt mellan de olika delarna av näringslivet. Ökande produktion i tjänstebanscher väger upp för en svagare utveckling i främst tillverkningsindustrin.

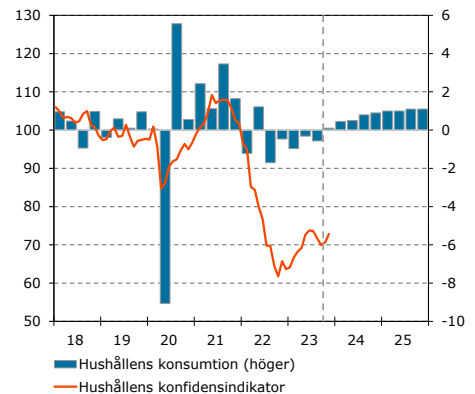
Industriproduktionen har i och med utfallet för det tredje kvartalet 2023 minskat i fyra kvartal i rad. Det är ovanligt med en så lång sammanhängande nedgång i produktionen.¹ Nedgången bryts det fjärde kvartalet 2023, men återhämtningen inleds först under andra halvan av 2024. Stora investeringar inom industrin och en långsammare nedgång för arbetade timmar än för produktionen talar för att industrin står välrustade när efterfrågan växlar upp och produktionen kan då öka i en förhållandevis hög takt.

Tjänstebanscher utgör ungefär två tredjedelar av näringslivets produktion och rymmer branscher med vitt skilda förutsättningar. Hushållens stramare budgetar har framför allt märkts av inom handeln, transportsektorn och hotell- och restaurangbranscherna. När hushållen återigen börjar öka sin konsumtion förbättras förutsättningarna för dessa branscher och produktionen

¹ Sedan 1981 har det skett tre gånger (1991Q1-1992Q2, 2008Q1-2009Q2 och 2011Q4-2012Q4).

Diagram 19 Hushållens konfidensindikator och hushållens konsumtion

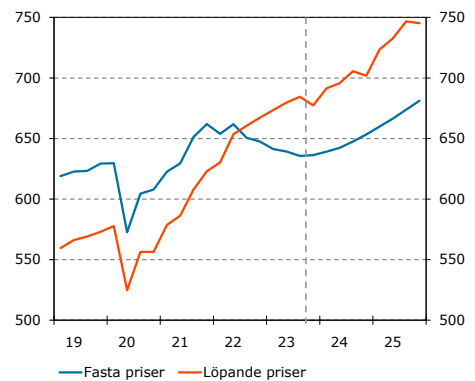
Index medelvärde=100, säsongrensade månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 20 Hushållens konsumtion i fasta och löpande priser

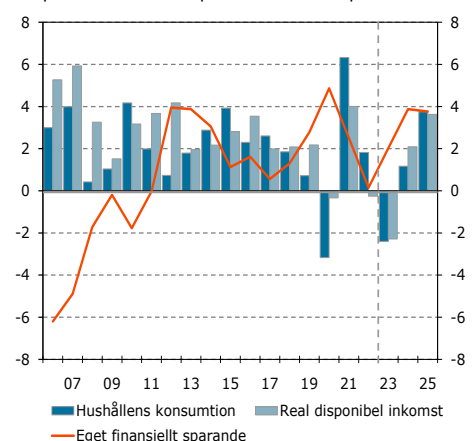
Miljarder kronor, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 21 Hushållens konsumtion, real disponibel inkomst och sparande

Procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst plus kollektivt sparande

Anm. Eget finansiellt sparande definieras som hushållens totala sparande exkl. reallt sparande och sparande i premie- och tjänstepension. Måttet sätts i relation till hushållens disponibla inkomst plus sparande i premie- och tjänstepension.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

ökar stadigt 2024 (se diagram 23). Produktionen för tjänstebranscher som främst vänder sig direkt mot företag har klarat sig mycket bättre det senaste året och fortsätter utvecklas starkt jämfört med näringslivet som helhet.

Byggföretagens syn på framtiden har sedan mitten av 2022 blivit mer pessimistisk. Det är framför allt husbyggarna som blivit negativa (se diagram 24). Under samma period har bostadsinvesteringarna fallit kraftigt, medan byggproduktionen har legat kvar på en liknande nivå. Vikande styrka i anläggningsbyggandet medför att produktionen ändå bromsar in och minskar tre av fyra kvartal 2024. Efter gradvisa sänkningar av styrrentan och en vändning uppåt för bostadspriserna börjar byggproduktionen återigen öka i slutet av 2024 och fortsätter öka under 2025.

Tabell 3 Produktion

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Prognos			Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Näringsliv	0,0	1,1	3,1	3,7	2,4	2,0
Varubranscher	-2,7	0,7	3,2
varav industri	-4,3	0,7	4,4
Byggverksamhet	0,3	0,2	1,7
Tjänstebranscher	1,5	1,4	3,0
Offentliga myndigheter	0,8	1,2	1,3	0,4	0,4	0,5
Hela ekonomin¹						
BNP till baspris	0,2	1,1	2,7	3,0	2,0	1,7
BNP till marknadspris	0,0	1,0	2,8	3,1	2,0	1,7

¹ Inklusivt hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

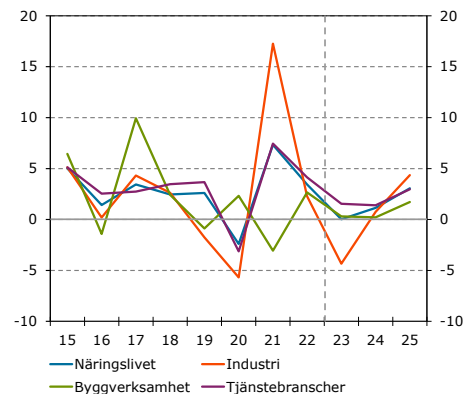
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

LÅGKONJUNKTUREN GÖR AVTRYCK PÅ ARBETSMARKNADEN

Under inledningen av 2023 fortsatte sysselsättningen att öka relativt snabbt. Hela uppgången i antalet sysselsatta har legat på utrikes födda, där både utrikes födda kvinnor och män har bidragit.² Tredje kvartalet 2023 skedde dock ett trendbrott då antalet sysselsatta minskade för första gången sedan inledningen av 2021. Därtill fortsatte arbetslösheten att öka, och det i en snabbare takt än under andra kvartalet 2023. Uppgången berodde främst på fler arbetssökande som inte studerar på heltid och samtidigt söker ett jobb (se diagram 25). Även inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen ökade fram till november 2023, vilket bekräftar bilden av ett mer tydligt försämrat arbetsmarknads-läge. Därtill visar månadsutfall för AKU på en tydlig nedväxling av sysselsättningen. Under perioden 2001 till nu har liknande

² Utrikes födda har haft en kraftigt ökad sysselsättning sedan pandemin, vilket endast delvis kan förklaras av en gynnsam demografisk profil för gruppen. Se fördjupning "Sammansättningen kan delvis förklara utrikes föddas stora sysselsättningsökning sedan 2020".

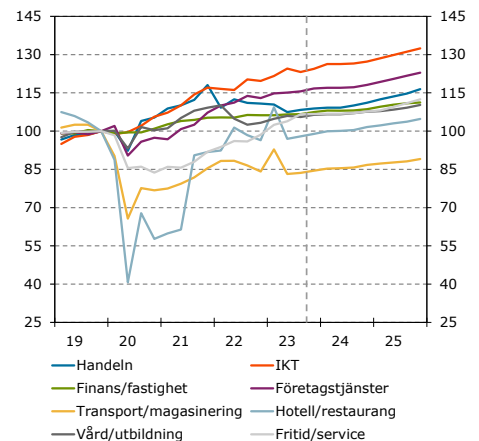
Diagram 22 Produktion i näringslivet
Procentuell årlig förändring, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 23 Produktion i tjänstebranscherna

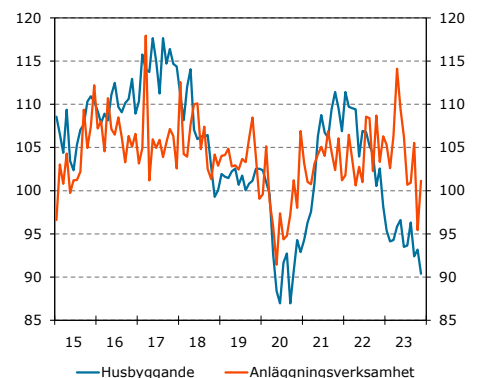
Index 2019 kvartal 4=100, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 24 Konfidensindikator för husbyggande och anläggningsverksamhet

Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

nedväxling endast skett ett fåtal gånger, exempelvis under finanskrisen och pandemin. Till detta kan läggas att även fast anställda har minskat.³

Även indikatorer såsom anställningsplaner och brist på arbetskraft i näringslivet från Konjunkturbarometern har fortsatt att dämpas (se diagram 26). Konjunkturbarometern till och med november 2023 visar att anställningsplanerna var negativa för alla delar av näringslivet, utom för tillverkningsindustrin. Särskilt värt att notera är att anställningsplanerna inom privata tjänstenäringsringar var negativa i oktober och november 2023 (se diagram 27). Medan industrin endast står för 11 procent av sysselsättningen, utgör privata tjänstenäringsringar 48 procent.

Prognosen är att sysselsättningen ökar under helåret 2023. Under 2024 minskar dock antalet sysselsatta gradvis i spåren av den försämrade ekonomiska utvecklingen, där den svaga utvecklingen för hushållens konsumtion under 2023 agerar sänke för sysselsättningen 2024. Framför allt minskar sysselsättningen inom byggverksamhet och konsumentnära privata tjänster såsom hotell och restaurang samt handeln. Sysselsättningen i offentliga myndigheter bidrar i stället till att dämpa nedgången något då den ökar under helåret. Att sysselsättningen totalt sett inte minskar så mycket hänger delvis ihop med att företagen till viss del övervintrar personal för att snabbt kunna möta efterfrågan då konjunkturen vänder.⁴ Det är dock osäkert hur stor denna effekt blir, vilket ger både en uppåt- och nedåtrisk för prognosen.

År 2025 växer ekonomin i en snabbare takt och företagen behöver anställa fler vilket gör att sysselsättningen stiger (se diagram 28). Sysselsättningsgraden vid slutet av 2025 kommer dock att vara strax under nivån vid slutet av 2023.

Det försämrade arbetsmarknadsläget innebär att fler än tidigare lämnar arbetskraften. Arbetslösheten ökar trots detta 2023, för att sedan toppa på 8,5 procent i slutet av 2024. Vid slutet av 2025 har arbetslösheten sjunkit till 8,2 procent, då sysselsättningen växer mer än arbetskraften (se tabell 4).

FORTSATT LÅGT RESURSUUTNYTTJANDE

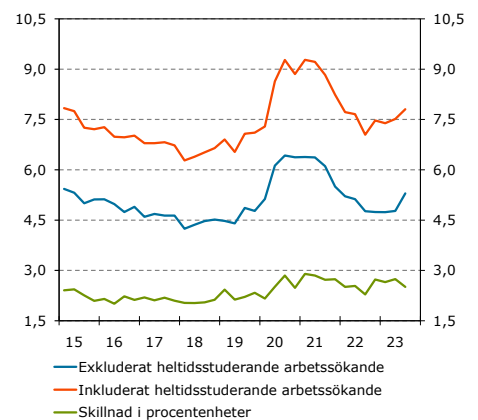
Sverige befinner sig i en lågkonjunktur med ett tydligt negativt BNP-gap 2023, 2024 och 2025. Resursutnyttjandet i ekonomin är således lågt och sjunkande i nuläget vilket fångas i att Resursutnyttjandeindikatorn är negativ (se diagram 29)

Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden blir lägre de kommande åren och arbetsmarknadsgapet är negativt (se diagram 30). Produktivitetsgapet, som mäter resursutnyttjandet inom företagen, är fortsatt negativt 2023 och 2024, men sluts under 2025.

³ Utfallet för AKU november 2023 har inte beaktats i prognos men ligger i linje med den bild som prognosen är baserad på.

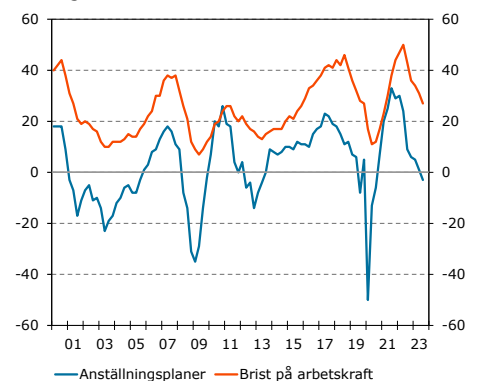
⁴ Övervintring av arbetskraft (Labour Hoarding) innebär att företagen har mer arbetskraft än vad som för tillfället behövs i produktionen. Se gråruta i [Konjunkturläget september 2023](#).

Diagram 25 Arbetslöshet rensat för arbetssökande studerande, 15–74 år
Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

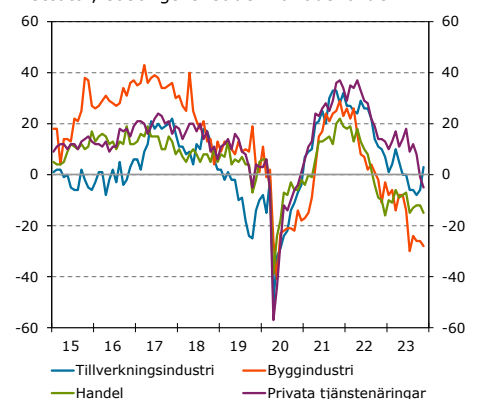
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 26 Anställningsplaner och brist på arbetskraft i näringslivet
Nettotal respektive procentandel ja-svar, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 27 Anställningsplaner
Nettotal, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 4 Arbetsmarknad

Tusental personer respektive procentuell förändring, om inget annat anges

	Prognos			Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP till baspris ¹	0,2	1,1	2,7	3,0	2,0	1,7
Produktivitet i hela ekonomin ¹	-1,3	1,0	1,5	1,4	0,9	1,2
Produktivitet i näringslivet ¹	-1,5	1,3	1,8	1,7	1,1	1,6
Arbetade timmar ¹	1,5	0,2	1,2	1,6	1,1	0,5
Medelarbetstid för sysselsatta ¹	0,1	0,7	0,4	-0,1	0,0	0,0
Sysselsättning	1,4	-0,5	0,8	1,6	1,1	0,5
Sysselsättningsgrad ²	69,5	68,8	68,9	69,7	70,1	70,2
Arbetskraft	1,6	0,2	0,7	1,0	0,5	0,5
Arbetskraftsdeltagande ²	75,3	75,1	75,2	75,6	75,6	75,7
Arbetslöshet ³	7,7	8,4	8,3	7,8	7,3	7,3
Befolkning 15–74 år	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
Produktivitetsgap i näringslivet ⁴	-0,7	-0,2	0,4
Arbetsmarknadsgap ⁵	-0,4	-1,3	-1,1	-0,5	0,0	0,0
BNP-gap ⁶	-1,1	-1,8	-1,0	-0,1	0,0	0,0

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent av befolkningen 15–74 år. ³ Procent av arbetskraften. ⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell produktivitet i näringslivet uttryckt i procent av potentiell produktivitet i näringslivet ⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar ⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

LÖNEÖKNINGARNA VÄXLAR NER 2024

Under 2023 har löneutvecklingen i näringslivet tagit fart. De senaste preliminära utfallen för Konjunkturlönestatistiken tyder på en positiv löneglidning inom näringslivet det tredje kvartalet 2023 (se diagram 31). Ökningen till trots ligger löneökningstakten i näringslivet fortsatt något under genomsnittet i euroområdet.⁵

Även inom den offentliga sektorn har det, sedan andra kvartalet 2023, skett en ökning av lönetillväxten. Till följd av det mer ansträngda ekonomiska läget i kommuner och regioner når lönerna dock inte upp till kostnadsmärket från industrin under det första avtalsåret.

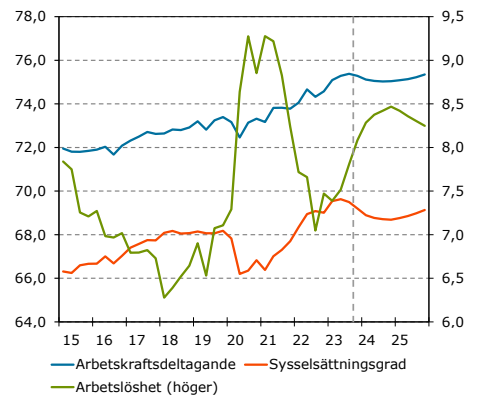
Det försämrade arbetsmarknadsläget bidrar till minskad rörlighet på arbetsmarknaden, vilket dämpar löneglidningen mot slutet av 2023 och hela 2024. Det får till följd att löneökningen i näringslivet blir lägre 2024 än 2023 (se tabell 5), även rensat för centrala avtal. Även om löneökningarna växlar ner 2024 ligger de högt relativt de senaste 10 åren.

I takt med att arbetsmarknaden återhämtar sig under 2025 väntas löneökningstakten växla upp något. Vid slutet av 2025

⁵ Beräknat med lön enligt WAG i Labour Cost Index för europeiska länder, andra kvartalet 2023.

Diagram 28 Arbetsmarknadssituation

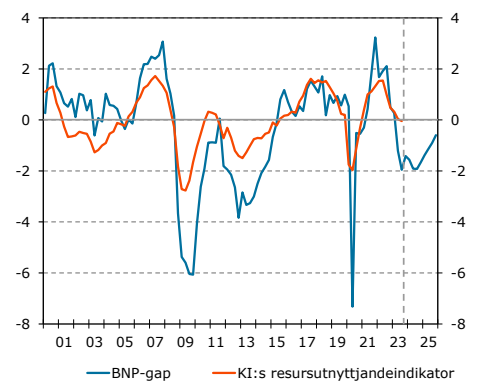
Procent av befolkningen respektive arbetskraft 15–74 år, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 29 BNP-gap och resursutnyttjandeindikator

Procent av potentiell BNP respektive normaliserade säsongrensade kvartalsvärden

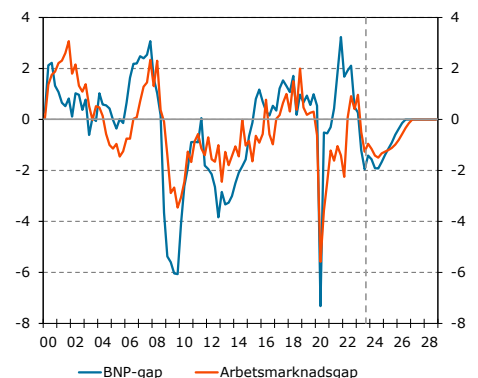

Anm. BNP-gapet definieras som faktisk BNP:s avvikelser från potentiell BNP.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 30 BNP-gap, arbetsmarknadsgap

Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

ökar lönerna med ca 3,6 procent i jämfört med motsvarande period 2024.

Löneökningstakten, tillsammans med en avtagande inflation, innebär att reallönerna växer från och med första kvartalet 2024 (beräknat med KPIF och Konjunkturlönestatistiken) (se diagram 32). Vid utgången av 2025 är reallönen, och med den köpkraften för personer i arbete, på samma nivå som vid slutet av 2018.

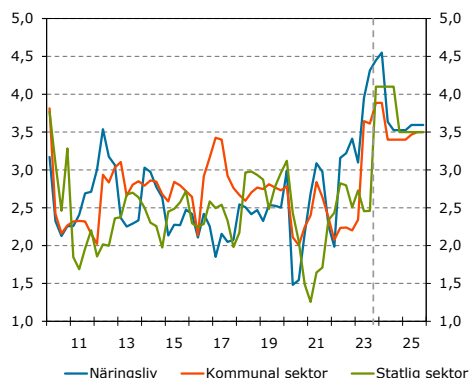
ENHETSARBETSKOSTNADEN VÄXLAR NER FRÅN EN HÖG TILLVÄXTTAKT

Enhetsarbetskostnaderna ökar förhållandevis mycket under 2023, eftersom produktiviteten minskar samtidigt som arbetskostnaderna växer (se diagram 33). Ökningen är delvis en konsekvens av att företag i betydande utsträckning anställt personal under merparten av 2023. I takt med att produktiviteten återhämtar sig under 2024 och 2025 sjunker dock enhetsarbetskostnaderna.

Under 2023 har vinstandelen i näringslivet förblivit hög och är tydligt över sitt historiska medelvärde.⁶ Den höga vinstandelen förklaras till stor del av att vissa branscher gynnats av höga världsmarknadspriser och en svag växelkurs. Till följd av en högre tillväxt i arbetskostnaderna än i förädlingsvärdet väntas vinstandelen i näringslivet som helhet minska under 2024 och 2025. Minskningen är dock begränsad, och vinstandelen förblir på en hög nivå sett ur ett historiskt perspektiv vid utgången av 2025.

Diagram 31 Timlön

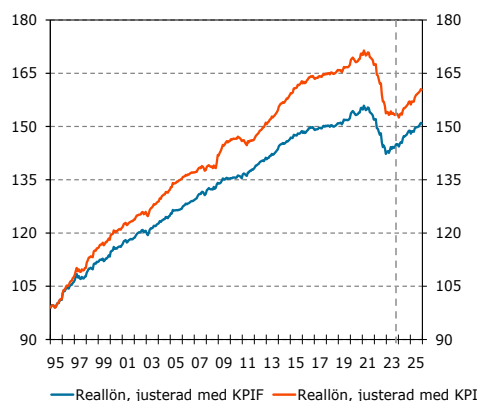
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 32 Reallön

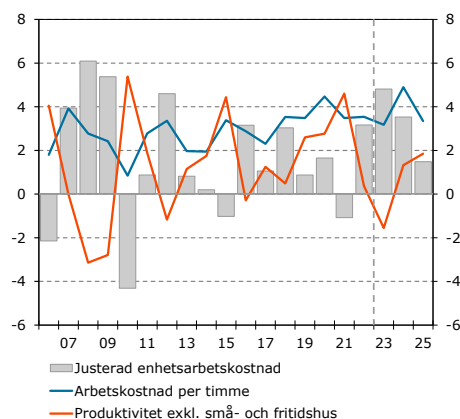
Index 1995=100, månadsvärden

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 33 Justerad enhetsarbetskostnad i näringslivet

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Anm. Enhetsarbetskostnaden är justerad för egenföretagares arbetsinsats och exkluderar små- och fritidshus.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁶ Se "Utvecklingen av vinstandelar och enhetsvinster", Specialstudie, Konjunkturinstitutet, december 2023.

Tabell 5 Timlön och arbetskostnad

Procentuell förändring respektive procent

	Prognos			Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Timlön, KL, hela ekonomin ¹	3,8	3,7	3,5	3,9	3,8	3,8
Timlön, KL, i näringslivet ¹	4,0	3,8	3,6	3,8	3,8	3,8
Timlön, NR, hela ekonomin ²	3,5	3,5	3,6	3,9	3,8	3,8
Reallön, KL, hela ekonomin (KPIF) ³	-2,2	2,1	1,8	1,9	1,9	1,8
Arbetskostnad per timme, näringslivet ²	3,2	4,9	3,3	4,4	3,8	3,8
Produktivitet, näringslivet ⁴	-1,6	1,3	1,8
Justerad enhetsarbetskostnad, näringslivet ⁴	4,8	3,5	1,5
Justerad vinstandel, näringslivet ⁵	41,1	40,4	40,0	39,5	39,0	38,8

¹ Enligt Konjunkturlönestatistiken. ² Enligt nationalräkenskaperna, kalenderkorrigerade värden. ³ Enligt Konjunkturlönestatistiken, deflaterad med KPIF. ⁴ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet arbetade timmar utförda av egenföretagare, kalenderkorrigerade värden. ⁵ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet arbetade timmar utförda av egenföretagare. Beräknad till faktorpris.

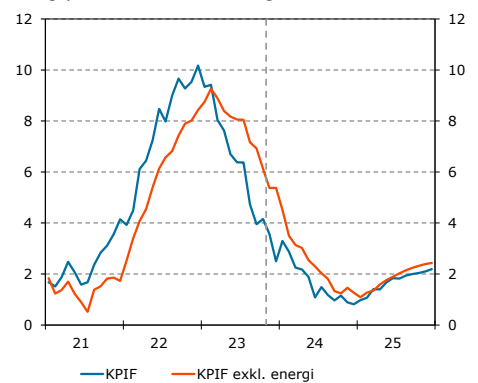
Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

INFLATIONEN BOTTNAR VINTERN 2024–2025

Inflationen har sjunkit rejält under 2023. Efter toppen på över 10 procent i december 2022 så har KPIF-inflationen fallit till 3,6 procent i november 2023 (se diagram 34). Under 2024 fortsätter inflationstakten att sjunka, även beräknat exklusive energi (se diagram 35). Den huvudsakliga anledningen till att inflationen fortsätter att sjunka under 2024 är att impulsen från de kostnadsökningar som uppstod efter bland annat covid-19-pandemin och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 successivt avtar. I stället så syns effekterna av de lägre energipri- serna, fraktpriserna och den förbättrade situationen inom varuförsörjningen alltmer i konsumentpriserna. Omslaget från stigande till sjunkande varuförsörjningskostnader ger gradvis avtryck på inflationen under loppet av 2024, och blir allra mest tydligt i slutet av året. En dämpad efterfrågan till följd av en stram penningpolitik både i Sverige och i omvärlden bidrar också till ett lägre inflationstryck. Det tar tid innan det fulla genomslaget av förändringar i råvarupriser, varutillgång, global efterfrågan och en starkare krona syns i de svenska konsumentpriserna. Därför väntas denna effekt successivt pressa ner inflationen under hela 2024.

Diagram 34 Konsumentpriser

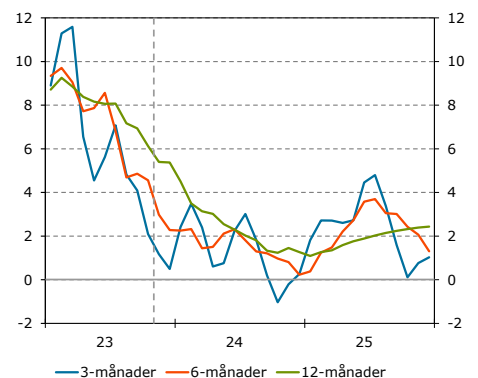
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 35 KPIF exkl. energi

Utveckling uppräknad till årlig procentuell förändring, säsongsrensade månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 6 Konsumentpriser, räntor och växelkurs

Procentuell förändring respektive procent

	Prognos			Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
KPI	8,6	2,9	1,2	1,8	2,1	2,0
Räntekostnader, räntesats ¹	66,2	18,5	-7,5	-2,7	1,2	0,6
KPIF	6,0	1,7	1,7	2,0	2,0	2,0
Varor	8,6	0,3	0,6
Tjänster	7,6	4,0	2,8
Boende exkl. räntekostnader och energi ²	5,1	4,4	3,1
Energi	-10,8	-7,9	-1,0
Räntekostnader, kapitalstock ¹	5,6	3,6	3,3	3,4	3,4	3,4
KPIF exkl. energi	7,5	2,3	1,9
HIKP	5,9	1,7	1,8
Styrränta ³	4,00	3,25	2,25	2,25	2,25	2,25
Tioårig statsobligationsränta	2,5	2,3	2,5	2,8	2,9	2,9
Kronindex (KIX) ⁴	127,5	123,4	121,4	119,2	117,0	115,6

¹ Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och räntesats. Energi avser kostnader för el, gas, uppvärmning och drivmedel. ² Avser hyror, månadsavgifter i bostadsrättsföreningar, reparationskostnader, avskrivningar (renoveringskostnader), tomträttsavgäld och fastighetsskatt, försäkringskostnader, kostnader för vatten, avlopp, renhållning och sotning. ³ Vid årets slut. ⁴ Effektivt växelkursindex baserat på Riksbankens KIX-vikter för 32 länder. Indexet har basen 100 den 18 november 1992. Högre indextal indikerar en svagare krona.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

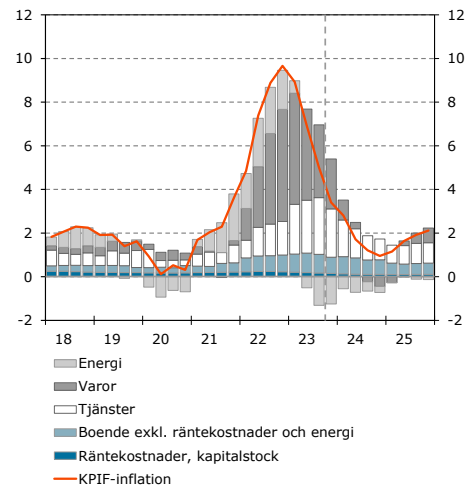
Inflationstakten börjar stiga igen under loppet av 2025 i takt med att efterfrågan förbättras och penningpolitiken blir mindre åtstramande. Att internationella råvarupriser och varuförsörjningskostnader återigen börjat stiga i mer normal takt gör också att inflationen börjar stiga. Bidraget från varupriserna till inflationen blir därför positivt igen under 2025 (se diagram 36 och diagram 37). Det leder till att inflationen totalt sett hamnar ganska nära inflationsmålet på 2 procent i slutet av 2025. Inflationen helåret 2025 blir dock lägre än så (se tabell 6).

KONJUNKTUREN NORMALISERAS I SCENARIOT FÖR 2026–2028

Den svenska BNP-tillväxten växlar upp 2026 (se diagram 38). Hushållens konsumtion ökar i en hög takt till följd av räntesänkningar 2024 och 2025, stigande sysselsättning samt en återhämtning i reallönerna. Sänkta räntor bidrar också till att de fasta bruttoinvesteringarna växer snabbt. Vidare stärks de fasta bruttoinvesteringarna av ett strukturellt behov av investeringar kopplade till klimatomställning, energiförsörjning och försvar. En normaliserad konjunktur i omvärlden innebär att svenska exportföretag möter en ökad efterfrågan, vilket håller uppe exporttillväxten. Precis som i Sverige ökar investeringarna snabbt i omvärlden, vilket ger ytterligare understöd till den svenska exportindustrin som i hög grad producerar investerings- och insatsvaror.

Diagram 36 Bidrag till KPIF-inflationen

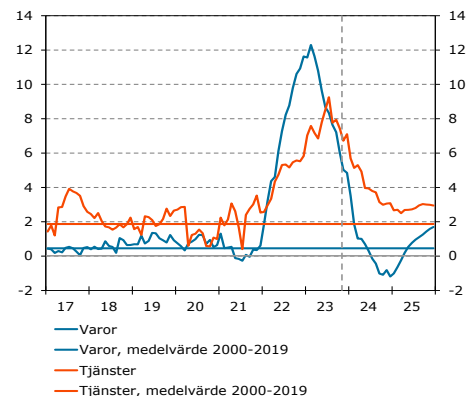
Procentenheter respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Beräkningen av bidragen är approximativ.

Diagram 37 Varu- och tjänsteprisinflation

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

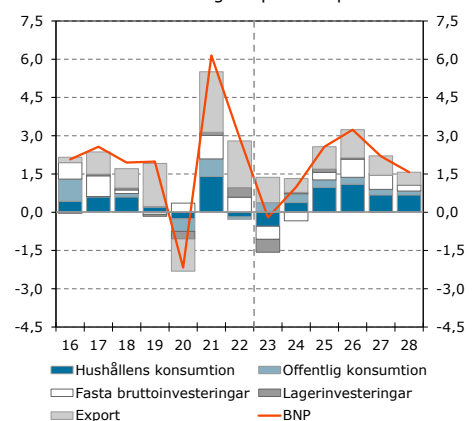

Anm. Avser varor och tjänster exklusive energi och konsumtion knuten till boendet.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 38 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Den offentliga konsumtionen ökar till följd av bland annat de stora satsningarna på försvaret samt det ökande antalet äldre och den medföljande efterfrågeökningen på vård och äldreomsorg.

Sammantaget innebär den ökade ekonomiska aktiviteten en normalisering av resursutnyttjandet i svensk ekonomi, mätt med BNP-gapet, som blir balanserat under 2026 (se diagram 39). Den högre aktiviteten i ekonomin innebär också att företagens efterfrågan på arbetskraft stiger, och arbetslösheten sjunker därför under 2026 (se diagram 40).

Under 2027 och 2028, när ekonomin är i konjunkturrell balans, ligger BNP-tillväxten omkring sitt historiska genomsnitt och arbetslösheten på sin jämviktsnivå på drygt 7 procent.

Inflationen mätt med KPIF befinner sig i inledningen av scenariot vid Riksbankens inflationsmål om 2 procent, och ligger under scenariot kvar på målet till följd av den balanserade konjunkturen. Lönetillväxten är i scenariot relativt hög, med löneökningar på närmare 4 procent per år. Tillsammans med den lägre inflationen innebär de höga löneökningarna en fortsatt god tillväxt i reallönerna efter fallet 2022 och 2023, och år 2027 är reallönerna tillbaka på 2021 års nivå. Den höga lönetillväxten innebär också en jämförelsevis snabb ökning av arbetskostnaderna för företag. Eftersom de reala arbetskostnaderna i utgångsläget ligger på en relativt låg nivå kan de flesta företag dock hantera denna utveckling utan att höja sina priser mer än normalt, och uppgången i arbetskostnaderna leder därför inte till att inflationen överstiger Riksbankens mål.

STYRRÄNTAN BÖRJAR SÄNKAS SOMMAREN 2024

Riksbanken har sedan april 2022 höjt styrräntan från 0 till 4,00 procent. Konjunkturinstitutets prognos är att Riksbanken låter styrräntan vara oförändrad det närmaste halvåret. Inflationen fortsätter att sjunka 2024 (se tabell 6). Sommaren 2024 påbörjas en rad sänkningar av styrräntan. Sänkningarna pågår till tredje kvartalet 2025 och styrräntan är då 2,25 procent. Den lägre styrräntan ökar den ekonomiska aktiviteten åren efter 2024 och bidrar till att inflationen hålls nära inflationsmålet. Konjunkturinstitutets prognos för styrräntan ligger nära marknadens förväntningar enligt så kallade RIBA-terminer (se diagram 41).

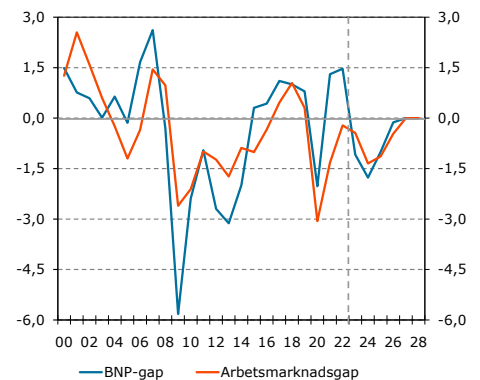
Kronans växelkurs har stärkts sedan i september 2023 men är fortfarande svagare än den jämviktsväxelkurs som bedöms råda i slutet av scenarioperioden. Det bidrar till att växelkursen gradvis förstärks 2025–2028 (se tabell 6 och diagram 42).

UNDERSKOTT I DE OFFENTLIGA FINANSERNA

Den offentliga sektorns finansiella sparande var nära balans 2023. Lågkonjunkturen leder till underskott såväl 2024 som 2025 (se diagram 43 och tabell 7). För kommunsektorn innebär stigande kostnader för insatsförbrukning och höga avsättningar till pensioner stora underskott redan 2023 (se diagram 44). Statens och ålderspensionssystemets finansiella sparande uppvisade

Diagram 39 BNP-gap och arbetsmarknadsgap i Sverige

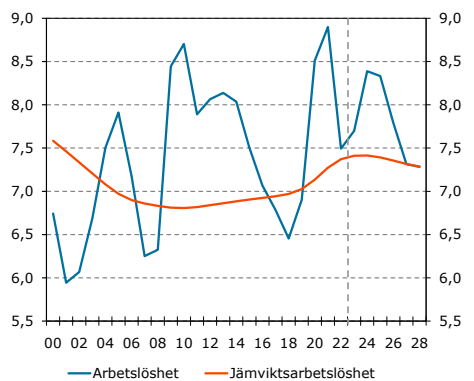
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 40 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet

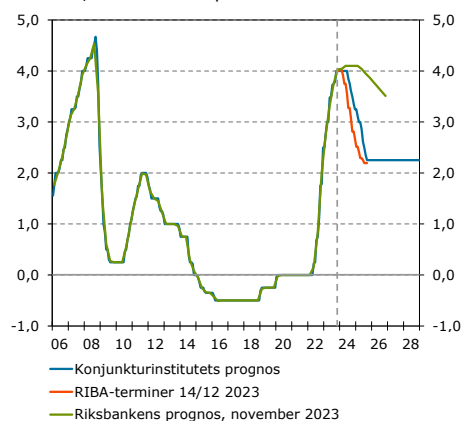
Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 41 Styrränta

Procent, månads- respektive kvartalsvärden

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida genomsnittlig styrränta mellan terminernas avräkningsdagar. Avräkningsdagarna är tredje onsdagen i mars, juni, september respektive december. Riksbankens prognos avser kvartalsvärden.

Källor: Nasdaq OMX, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

däremot överskott 2023, vilket balanserade upp sparandet i offentlig sektor som helhet (se Diagram 45).

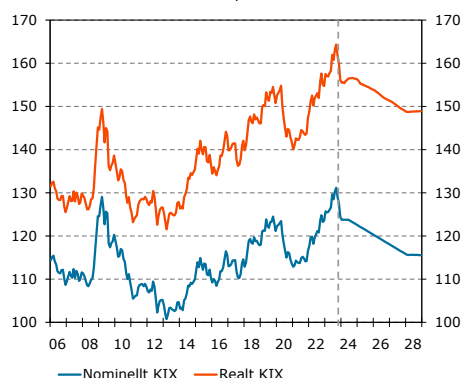
Under 2024 förstärks kommunsektorns finansiella sparande något, men är fortsatt lågt. Förstärkningen sker genom ökade statsbidrag (se vidare i fördjupningen ”Budgetpropositionen för 2024”), höjd kommunalskatt med i genomsnitt 13 öre, samt besparingar och kostnadseffektiviseringar. En del kommuner och regioner väntas använda medel ur resultatutjämningsreserven (RUR) för att finansiera ett underskott, medan en del väntas åberopa synnerliga skäl, vilket innebär att ett negativt resultat inte behöver hanteras i budgetar för efterföljande år. Statens finansiella sparande vänder och blir negativt 2024, främst för att Riksbanken får ett kapitaltillskott på 80 miljarder kronor (se grårutan ”Kapitaltillskott från staten till Riksbanken 2024”). Samtidigt utvecklas skatteintäkterna svagt av konjunkturella skäl. Högt beskattade skattebaser, såsom sällanköpsvaror, lönesumma och bostadsinvesteringar påverkas mer av lågkonjunkturen och minskar som andel av BNP, vilket håller nere skatteintäkterna. Under 2025 fortsätter lågkonjunkturen att tynga de offentliga finanserna, men det finansiella sparandet stärks jämfört med året före. Kommuner och regioner väntas då klara balanskravet. Även statens underskott minskar när skatteinkomsterna ökar.

Det strukturella sparandet, som är det finansiella sparandet i offentlig sektor justerat för konjunktur- och engångseffekter, är positivt 2024 (se diagram 43). I avsaknad av finanspolitiska beslut om nya åtgärder åren efter 2024 skulle det strukturella sparandet överstiga överskottsmålet nivå om 1/3 procent av BNP. Därmed uppstår ett budgetutrymme i statsbudgeten som beräknas till ca 140 miljarder kronor för perioden 2025–2028. I prognosen antas att regeringen genomför ofinansierade åtgärder motsvarande detta budgetutrymme. Prognosen innebär att det strukturella sparandet blir något lägre än överskottsmålet 2025 men att målnivån nås 2026.

Den offentliga skuldsättningen, mätt med Maastrichtskulden, stiger 2024, främst på grund av kapitaltillskottet till Riksbanken. Skulden är dock fortsatt låg och ligger därefter tämligen stabilt ovanför den nedre intervallgränsen (30 procent av BNP) för skuldankaret i det finanspolitiska ramverket (se tabell 7).

Diagram 42 Kronans effektiva växelkurs (KIX)

Index 1992-11-18=100, månadsvärden

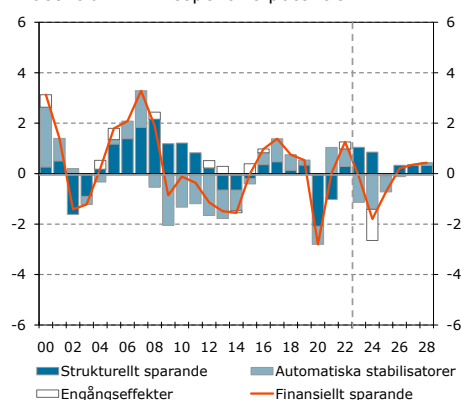

Anm. KIX är ett konkurrensvägt index baserat på växelkurser mellan svenska kronan och valutor från 32 av Sveriges handelspartners. Högre index motsvarar en svagare krona.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 43 Offentliga sektorns finansiella sparande

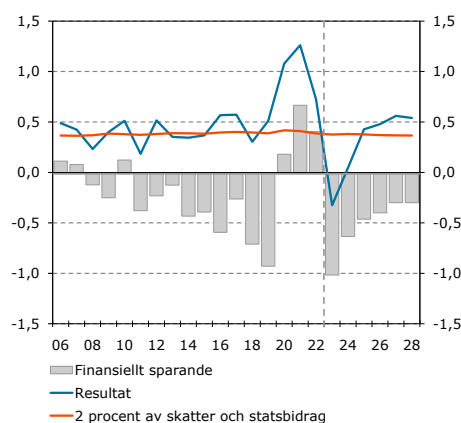
Procent av BNP respektive potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 44 Finansiellt sparande och resultat i kommunsektorn

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 7 Offentliga sektorns finanser

Miljardner kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	Prognos			Scenario		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster¹	2 994	3 038	3 170	3 355	3 517	3 668
<i>Procent av BNP</i>	47,3	46,8	47,0	47,2	47,3	47,5
Utgifter	3 000	3 155	3 184	3 325	3 455	3 594
<i>Procent av BNP</i>	47,4	48,6	47,2	46,7	46,5	46,6
Överföring till hushåll²	0	0	35	15	36	40
Finansiellt sparande	-6	-117	-49	15	26	33
<i>Procent av BNP</i>	-0,1	-1,8	-0,7	0,2	0,4	0,4
Strukturellt sparande	67	56	-6	24	25	25
<i>Procent av potentiell BNP</i>	1,0	0,9	-0,1	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld	1 971	2 100	2 217	2 305	2 392	2 481
<i>Procent av BNP</i>	31,2	32,3	32,9	32,4	32,2	32,1

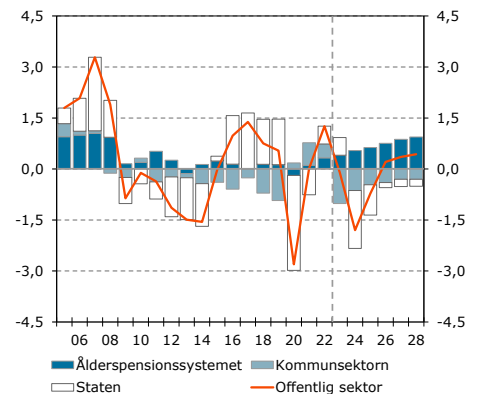
Anm. Prognoserna för skatter och avgifter respektive transfereringar efter 2023 baseras på 2024 års regelverk.

¹ Exklusive EU-skatter. ² Genom ändrade skatter och/eller transfereringar. Avser det belopp som överförs mellan hushåll och offentlig sektor i prognosen och som är en följd av Konjunkturinstitutets prognos på banan för det strukturella sparandet. Ett positivt tal innebär att medel förs från offentlig sektor till hushållen.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 45 Finansiellt sparande i delsektorer

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Kapitaltillskott från staten till Riksbanken 2024

Riksbanken har gjort förluster till följd av sitt innehav av statsobligationer, genom programmet för kvantitativa lättnader. Detta är ett resultat av att Riksbanken höjt styrräntan för att bekämpa den höga inflationen. För att återställa det egna kapitalet behöver Riksbanken under 2024 ett kapitaltillskott från staten på preliminärt 80 miljarder kronor.⁷ Kapitaltillskottet motsvarar 1,2 procent av BNP 2024 och sänker det finansiella sparandet i staten.⁸ Eftersom utgiften är av engångskaraktär har Konjunkturinstitutet valt att hantera den som en engångseffekt i beräkningen av det strukturella sparandet. Nivån på det strukturella sparandet påverkas därmed inte 2024. Kapitaltillskottet påverkar således inte bedömningen av huruvida finanspolitiken är i linje med överskottsmålet eller inte. Maastrichtskulden och den offentliga sektorns nettoställning påverkas dock negativt 2024 via effekten på det finansiella sparandet. En högre

⁷ Riksbankens beräkning av storleken på kapitaltillskottet är preliminär. I mars 2024 kommer Riksbanken att lämna en formell framställning till regeringen som omfattar en begäran om kapitaltillskott baserad på Riksbankens årsredovisning för 2023.

⁸ I nationalräkenskaperna är Riksbanken en del av företagssektorn och kapitaltillskottet bokförs därför som en transferering från staten till företagssektorn. Det sänker därmed det finansiella sparandet i staten och offentlig sektor som helhet. Se "Bokföring av kapitaltillskott till Riksbanken i nationalräkenskaperna", Fördjupad information, november 2022, SCB.

skuld innebär högre ränteutgifter, vilket påverkar de offentliga finanserna framöver.

En expansiv riktning på den ekonomiska politiken

För 2024 är den stabiliseringspolitiska inriktningen i och med tagna räntebeslut och budgetpropositionen för 2024 i huvudsak redan bestämd. Fokus för 2024 har varit att bidra till nedgången av inflationen genom åtstramande penningpolitik och återhållsam finanspolitik. Sett till den fortsatta höga inflationen under andra halvan av 2023 samt osäkerheten kring inflationsprognoserna för 2024 bedömer Konjunkturinstitutet att den stabiliseringspolitiska inriktningen för 2024 har varit väl avvägd. En åtstramande stabiliseringspolitik har visserligen negativa effekter för resursutnyttjandet på kort sikt men de långsiktiga kostnaderna av att inflationen inte skulle återvända till en låg och stabil nivå är större.

Till skillnad från inflationsuppgången då prognoserna länge underskattade inflationen har nedgången i inflationen den senaste tiden sett ut ungefär som förväntat i både Sverige och andra länder. Även om stora risker förknippade med inflationen kvarstår finns det därför skäl att, i utformningen av den ekonomiska politiken, framöver lägga mindre vikt vid risken för negativa inflationsövertäckningar och mer vikt vid prognoserna för inflationen och resursutnyttjandet.

Det är därmed rimligt att den ekonomiska politiken förs i en expansiv riktning under 2024. Precis som tidigare under inflationsförloppet är det penningpolitiken som styr den ekonomiska politikens samlade inriktning. Konjunkturinstitutet bedömer att räntan sänks tidigare än vad Riksbankens räntebana anger.

Eftersom det finns utrymme att sänka räntan bör det vara penningpolitiken som tar huvudansvaret för att göra den samlade ekonomiska politiken mer expansiv. Då nedgången i resursutnyttjandet i hög utsträckning härrör från den räntekänsliga hushållskonsumtionen och byggandet kan en sänkt ränta förväntas få ett relativt snabbt och balanserat genomslag på resursutnyttjandet. Det är dock inte önskvärt att återvända till de tidigare mycket låga räntenivåerna eftersom dessa skapar risker för långsiktiga snedvridningar i ekonomin. Finanspolitiken kan i detta läge, utöver de automatiska stabilisatorerna, främst bidra med riktade insatser där penningpolitiken inte når fram men också med viss efterfrågestimulans sett till att det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, förväntas finnas ett relativt stort budgetutrymme de kommande åren. Enligt regeringens prognoser finns dock ett betydligt mindre budgetutrymme framöver.

Prognosrevideringar 2023–2024

Nedan beskrivs kortfattat några av de mer betydelsefulla revideringarna jämfört med prognoserna i Konjunkturläget september 2023 (se tabell 8).

- År 2024 är tillväxten i euroområdet nedreviderat med 0,2 procentenheter. Nedrevideringen beror främst på en svag utveckling i Tyskland och indikatorer som tyder på en långsammare tillväxt.
- Inflationen i omvärlden har reviderats ner med 0,3 procentenheter 2024 (KIX-vägd). Nedrevideringen förklaras till stor del av den senaste tidens låga inflationsutfall, vilket tyder på ett lägre kostnadstryck.
- Kronan har utvecklats betydligt starkare de senaste månaderna än vad som förutsågs i septemberprognosen. Det innebär att Kronindex (KIX) revideras ner 1 procentenheter 2023 och med ca 6 procentenheter 2024 (se diagram 46).
- Inflationsprognosen för 2024 är nedreviderad med 0,9 procentenheter. Orsakerna är att växelkursen har stärkts och att utfallet för KPIF exklusive energi i november var avsevärt lägre än väntat. Ett lägre råoljepris och att inflationen i omvärlden har sjunkit snabbare än väntat är också bidragande orsaker.
- Hushållens konsumtion har utvecklats svagare än i septemberprognosen och har reviderats ner med 0,8 respektive 0,6 procentenheter för 2023 och 2024 (se diagram 47). Det förklaras främst av att utfallen som kommit in sedan september har varit svagare än väntat, vilket även spiller över in i början på 2024.
- Det offentligfinansiella sparandet har reviderats ner med 1,3 procentenheter 2024 (se diagram 48). Det är främst på grund av kapitaltillskottet till Riksbanken. Exklusive kapitaltillskottet till Riksbanken har det finansiella sparandet reviderats ner 0,1 procentenheter 2024. Utgiften är av engångskaraktär och det strukturella sparandet påverkas således inte.

Diagram 46 Kronans effektiva växelkurs (KIX)

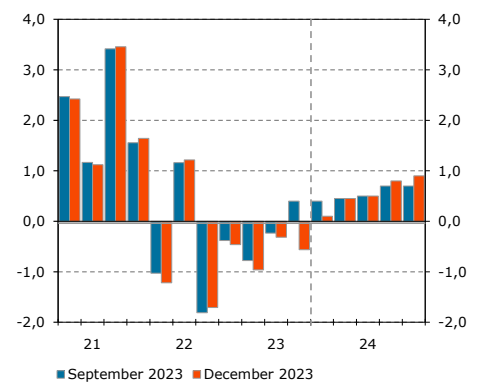
Index 1992-11-18=100, månadsvärden

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 47 Hushållens konsumtion

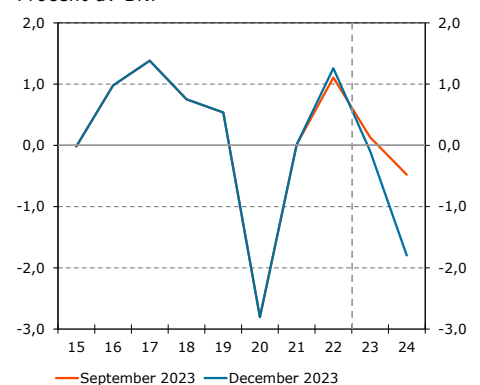
Procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 48 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 8 Prognos och revideringar jämfört med prognosen i september 2023

Procentuell förändring respektive procentenheter om inget annat anges

	2023			2024		
	Dec	Sep	Diff	Dec	Sep	Diff
Internationellt						
BNP i världen	3,0	2,9	0,1	2,7	2,7	0,0
BNP, KIX-vägd ¹	1,4	1,3	0,0	1,4	1,5	-0,1
BNP i euroområdet	0,5	0,5	0,0	0,6	0,8	-0,2
BNP i USA	2,4	2,1	0,4	1,4	1,1	0,3
BNP i Kina	5,3	5,1	0,2	4,4	4,6	-0,2
Federal funds target rate ^{2,3}	5,50	5,50	0,00	4,50	4,75	-0,25
ECB:s refinansränta ^{2,3}	4,50	4,50	0,00	3,25	3,50	-0,25
Oljepris ⁴	82,4	84,9	-2,5	76,9	91,9	-15,0
KPI, KIX-vägd ¹	5,5	5,7	-0,1	2,9	3,2	-0,3
Försörjningsbalans						
BNP, kalenderkorrigerad	0,0	-0,4	0,4	1,0	1,1	-0,1
BNP	-0,2	-0,6	0,4	1,0	1,0	0,0
Hushållens konsumtionsutgifter	-2,4	-1,6	-0,8	1,2	1,8	-0,6
Offentliga konsumtionsutgifter	2,0	1,9	0,1	1,6	1,5	0,1
Fasta bruttoinvesteringar	-1,3	-2,1	0,8	-0,8	-0,3	-0,4
Lagerinvesteringar ⁵	-1,2	-0,6	-0,6	0,1	-0,3	0,4
Export	2,7	0,9	1,8	1,9	2,3	-0,4
Import	-1,0	-0,7	-0,2	1,7	1,9	-0,2
Arbetsmarknad, inflation, räntor, med mera						
Arbetade timmar ⁶	1,5	1,8	-0,3	0,2	0,1	0,1
Sysselsättning	1,4	1,6	-0,2	-0,5	-0,3	-0,2
Arbetslöshet ⁷	7,7	7,5	0,2	8,4	8,2	0,2
Arbetsmarknadsgap ⁸	-0,4	-0,3	-0,1	-1,3	-1,4	0,0
BNP-gap ⁹	-1,1	-1,2	0,1	-1,8	-1,9	0,2
Produktivitet ⁶	-1,3	-2,0	0,7	1,0	1,0	-0,1
Timlön ¹⁰	3,8	3,9	-0,1	3,7	3,8	-0,1
KPI	8,6	8,6	0,0	2,9	4,1	-1,3
KPIF	6,0	6,0	0,0	1,7	2,5	-0,9
Styrränta ^{2,3}	4,00	4,25	-0,25	3,25	3,50	-0,25
Tioårig statsobligationsränta ²	2,5	2,6	-0,1	2,3	3,0	-0,7
Kronindex (KIX) ¹¹	127,5	128,7	-1,2	123,4	130,6	-7,2
Bytesbalans ¹²	6,5	5,5	0,9	6,7	5,6	1,1
Offentligt finansiellt sparande ¹²	-0,1	0,1	-0,2	-1,8	-0,5	-1,3

¹ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners ² Procent. ³ Vid årets slut. ⁴ Brent, dollar per fat, årsgenomsnitt. ⁵ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁶ Kalenderkorrigerade värden. ⁷ Procent av arbetskraften. ⁸ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ¹⁰ Enligt konjunkturlönestatistiken. ¹¹ Index 1992-11-18=100. ¹² Procent av BNP.

Anm. Differensen avser skillnaden mellan nuvarande prognos och prognosen i september 2022. Ett positivt värde innebär en upp-
revidering. Utvecklingstalet för sysselsättning 2021 påverkas av SCB:s metodbyte för AKU.

Källa: Konjunkturinstitutet.

FÖRDJUPNING

Budgetpropositionen för 2024

Budgetpropositionen för 2024 innehåller nya ofinansierade åtgärder om 38 miljarder kronor för 2024. Skatterna sänks sammantaget med knappt 6 miljarder kronor och utgifterna höjs med knappt 33 miljarder kronor jämfört med senast beslutade ramar för 2024. I tidigare propositioner finns det aviserade skatte- och utgiftsåtgärder för 2024 som förstärker det finansiella sparatet med 6 miljarder kronor. Sammantaget innebär detta att sparatet försvagas med 32 miljarder kronor mellan 2023 och 2024 till följd av nya och tidigare aviserade finanspolitiska åtgärder. I denna fördjupning beskrivs vilka effekter budgetpropositionen förväntas ha på de offentliga finanserna.

Effekter på offentliga finanser

Enligt Konjunkturinstitutets sammanställning innehåller budgetpropositionen för 2024 nya finanspolitiska åtgärder som sammantaget försvagar sparatet med 38 miljarder kronor (se marginalruta ”Finansierade eller ofinansierade åtgärder”). Av dessa är knappt 6 miljarder kronor sänkta skatter och knappt 33 miljarder kronor högre utgifter.

Sedan tidigare finns det aviserade nivåhöjningar och nivå-sänkningar för 2024 som har ingått i redan fattade rambeslut i tidigare budgetar. Sammantaget förstärker dessa beslut det finansiella sparatet 2024 med 6 miljarder kronor. På utgiftssidan är det ökade medel till framför allt försvaret som funnits med i tidigare budgetar.

I tabell 9 redovisas hur dessa finanspolitiska åtgärder i statens budget för 2024 fördelar sig utifrån nationalräkenskapernas indelning (se marginalrutorna ”Statens budget redovisad enligt nationalräkenskaperna” och ”Hur bedömer Konjunkturinstitutet vad som är ny finanspolitik”). Av de 33 miljarderna i högre utgifter rör 4 miljarder statlig konsumtion och 18 miljarder kronor är riktade respektive generella statsbidrag till kommuner och regioner. Åtgärder rörande investeringarna uppgår till knappt 2 miljarder kronor (inkluderat lånefinansierade investeringar).

Hushållen får sänkta skatter dels genom höjt grundavdrag för äldre, dels genom höjt jobbskatteavdrag. Detta motverkas dock av pausad uppräknings av skiktgränsen. Nettoeffekten på hushållens direkta skatter blir därför en sänkning med drygt 1 miljard kronor. Den stora delen av skattesänkningarna kommer dock främst av sänkta produktskatter inom området energiskatter och

Statens budget redovisad enligt nationalräkenskaperna

Statens budget är uppställd utifrån utgiftsområden och inkomsttitlar. Konjunkturinstitutets prognoser för de offentliga finanserna redovisas enligt nationalräkenskapernas indelning. I stället för utgiftsområden redovisas där olika realekonomiska poster såsom konsumtion, investeringar och transfereringar till olika sektorer. I stället för inkomsttitlar är skatterna indelade i olika typer av skatter, såsom produktskatter, produktions-skatter och direkt skatt på företag respektive hushåll.

För att kunna beakta åtgärderna i statens budget i prognosen för de offentliga finanserna bokför Konjunkturinstitutet varje åtgärd enligt nationalräkenskapernas uppställning.

Hur bedömer Konjunkturinstitutet vad som är ny finanspolitik

Konjunkturinstitutet bedömer storleken på de finanspolitiska åtgärderna för 2024 utifrån nivån på beslutade åtgärder för 2023.

Det är vanligt att det i budgetpropositioner aviseras åtgärder gällande åren efter budgetåret, dvs året som det presenterats en budgetproposition för. Sådana aviserings beaktas i prognoser för åren efter budgetåret. Aviseringarna kan medföra en förstärkning av sparatet eller en försvagning. En temporär skattesänkning för budgetåret medför att det finansiella sparatet försvagas under budgetåret, allt annat lika. Men året efter att den temporära skattesänkningen tas bort förstärks sparatet, allt annat lika. I budgetpropositionen presenteras nya förändringar av åtgärder och regler. Dessa behöver analyseras tillsammans med redan aviserade förändringar av åtgärder och regler.

För 2024 finns i tidigare rambeslut aviserings om budgetpåverkande åtgärder. Dessa aviserade åtgärder innebär sammantaget en budgetförstärkning i förhållande till 2023, men de ingår inte i de nya åtgärderna som denna regering presenterar i budgetpropositionen för 2024. Eftersom Konjunkturinstitutet analyserar finanspolitiska åtgärder i förhållande till föregående år redovisas både nya och tidigare aviserade åtgärder för 2024 som finanspolitik.

De inkomst- och utgiftsförändringar som beror på förändrade volymer i stället för ändrade regler betraktas inte som finanspolitik. Exempelvis betraktas inte en ökning av utgifterna för barnbidrag som följer av att det föds fler barn som en ny finanspolitisk åtgärd. Det ses i stället som en volymeffekt som sker vid nu gällande regler för barnbidrag.

En del transfereringar till hushållen påverkas dock volymmässigt om beslut fattas om en annan finanspolitisk åtgärd. Utökas till exempel antalet studieplatser på universitet och högskola innebär det att statliga konsumtionsutgifter ökar, men även att utbetalt studiemedel ökar genom att fler går på universitet och högskola. Därmed är volymökningen av studiemedel en del av de finanspolitiska åtgärderna trots att nivån för studiebidraget inte har ändrats på individnivå.

drivmedelsskatter. Produktskatterna sänks sammantaget med 6 miljarder kronor enligt nya förslag.

Tabell 9 Åtgärder i statens budget för 2024 och påverkan på finansiellt sparande i staten

Miljarder kronor

	BP2024 ¹ (A)	Tidigare aviserade åtgärder ² (B)	Totalt 2024 (A+B)
Utgifter	32,7	0,9	33,6
Statlig konsumtion	4,3	7,5	11,8
Transferringar till			
Kommuner	9,7	-1,4	8,3
Regioner	8,3	-0,6	7,7
Hushåll	6,5	1,4	7,9
Ideella organisationer	0,1	-3,0	-2,9
Företag	1,5	-3,1	-1,6
Utlandet	0,8	-1,8	-1,0
Investering	1,6	1,9	3,5
Inkomster	-5,7	7,2	1,5
Hushållens direkta skatter	-1,4	0,7	-0,6
<i>Kommusektorn</i>	-1,8	0,4	-1,4
<i>Staten</i>	0,5	0,3	0,8
Företagens direkta skatter	0,5	1,3	1,8
Produktionsskatter	1,1	2,2	3,3
Produktskatter	-6,0	3,0	-3,0
Finansiellt sparande	-38,4	6,3	-32,1

Anm. Tabellen visar den direkta offentligfinansiella effekten av budgetpropositionen för 2024 jämfört med beslutade åtgärder för 2023. Kolumnen "BP2024" avser en fördelning av nya åtgärder i budgetpropositionen för 2024 på de olika posterna enligt nationalräkenskaperna. I kolumnen "Tidigare aviserade åtgärder" redovisas åtgärder för 2024 som tidigare aviserats och som har ingått i tidigare rambeslut om preliminära utgiftsramar och inkomstberäkningar för 2024. I kolumnen "Totalt 2024" visas en realekonomisk fördelning av finanspolitiken 2024.

¹ I förhållande till senast beslutad nivå för 2024 (Vårpropositionen för 2023 prop. 2022/23:100).

² Tidigare aviseringar för 2024 i preliminära utgiftsramar och inkomstberäkningar för 2024.

Källa: Budgetpropositionen för 2024 prop. 2023/24:1, tabell 6.15 (utgifter), 6.6 (tidigare aviserade utgifter), 12.7 (inkomster), 5.7 (tidigare aviserade inkomster), 8.4 (lånefinansierade investeringar).

Av de nya åtgärderna som presenteras i budgetpropositionen är en del av temporär karaktär och försvinner eller trappas ner efter 2024. Andra åtgärder trappas upp åren framöver. Sammantaget

Finansierade eller ofinansierade åtgärder

Regeringen lägger fram en budgetproposition på hösten inför nästkommande år. I den presenteras både höjningar och sänkningar av anslag och förändringar av regler. En höjning av ett anslag kan finansieras genom en sänkning av ett annat anslag eller genom en skattechöjning. Varje enskild åtgärdsförändring definieras inte som finansierad eller ofinansierad finanspolitisk åtgärd.

Om åtgärderna på utgiftssidan medför att utgifterna sammantaget blir högre och detta inte motsvaras av regeländringar på inkomstsidan som stärker inkomsterna i motsvarande utsträckning kommer det finansiella sparandet att försvagas. Då kan man säga att budgeten sammantaget innehåller ofinansierade finanspolitiska åtgärder motsvarande försvagningen av det finansiella sparandet.

uppgår de temporära åtgärderna 2024 till 11 miljarder kronor och berör framför allt transfereringar till hushåll och regioner.

För åren som följer finns det både sedan tidigare, och nu i budgetpropositionen, aviserade åtgärder som förstärker sparatet med sammanlagt 14 miljarder 2025 och med ytterligare 10 miljarder kronor 2026 framför allt genom lägre utgifter. Ökningar av anslagen sker inom utgiftsområdena rättsväsende, försvar och kommunikationer, men inom övriga utgiftsområden minskar anslagen.

ÖKADE ANSLAG TILL FÖRSVAR OCH RÄTTSVÄSENDE

I tidigare rambeslut sker stora ökningar av försvarets anslag. I budgetpropositionen för 2024 tillkommer ytterligare 2 miljarder kronor till försvaret. Rättsväsendet får ytterligare nya medel om 3 miljarder kronor. Konsumtionsutgifterna för utgiftsområdet arbetsmarknad minskar i stället med drygt 1 miljard kronor. Inom nästan alla utgiftsområden flyttas medel mellan olika anslag vilket i denna budget innebär minskade utgifter för statlig konsumtion till förmån för annat.

STATEN STÖTTAR KOMMUNER OCH REGIONER GENOM ÖKADE STATSBRIDRAG

Det generella statsbidraget höjs permanent med 10 miljarder kronor och fördelas 70/30 till kommuner respektive regioner enligt gängse principer. Därutöver får regionerna ett tillfälligt resurstillskott om 3 miljarder kronor 2024. I övrigt sker det förändringar och omprioriteringar inom en rad riktade statsbidrag, där en del minskas och andra ökar. Utöver det generella statsbidraget och det tillfälliga resurstillskottet till regionerna höjs de riktade statsbidragen med 5 miljarder kronor jämfört med senaste beslutade ramar för 2024.

Tidigare aviserade åtgärder medför att de allmänna bidragen ökar med 4 miljarder kronor 2024. De riktade statsbidragen minskar dock jämfört med 2023 med 6 miljarder kronor till följd av att tidigare tillfälliga stöd faller ur. Sammantaget ökar därför statsbidragen (riktade respektive generella) med 16 miljarder kronor i förhållande till 2023.

SÄNKTA SKATTER PÅ DRIVMEDEL

Regeländringar rörande skatter i budgetpropositionen medför minskade skatteintäkter om 6 miljarder kronor 2024. Det finns dock aviseringar om skattehöjningar mellan 2023 och 2024 från tidigare budgetpropositioner. Nya och tidigare aviserade regeländringar rörande skatter gör att skatteuttaget 2024 sammantaget höjs med drygt 1 miljard kronor jämfört med 2023 års regelverk.

Produktskatterna, som framför allt utgörs av punktskatterna och moms, sänks i budgetpropositionen med 6 miljarder kronor. Vissa mindre skatter på miljöområdet höjs, men framför allt beror det minskade skatteuttaget på sänkta skatter på drivmedel. Beaktas även tidigare aviserade regelförändringar från tidigare budgetpropositioner sänks produktskatterna i stället med 3 miljarder kronor. Det finns alltså sedan tidigare aviserade skattehöjningar som motverkar effekten av skattesänkningar i denna budgetproposition. Dessa gäller till exempel skatt på diesel som totalt sett höjs mellan 2023 och 2024.⁹

Rörande hushållens direkta skatter sker det en omfördelning mellan olika skatter och nettoeffekten för hushållen av förslagen i budgetpropositionen är något lägre skatt. Jobbskatteavdraget (både tidigare och senare) och det förhöjda grundavdraget för äldre förstärks, vilket minskar skatten. Samtidigt pausas indexeringen av skiktgränsen för statlig skatt vilket ökar statens skatteinkomster.

Produktionsskatterna höjs eftersom nedsättningar för arbetsgivaravgift för yngre slopas, både genom förslag i denna budgetproposition och genom aviseringar i tidigare propositioner.

TRANSFERERINGARNA TILL HUSHÅLL OCH FÖRETAG FÖRSTÄRKS

Transfereringarna till hushållen höjs med 6,5 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2024. Huvuddelen av ökningen är dock temporär då 3,2 miljarder kronor beror på att individer födda 1957 får en kompensation för en regeländring 2023.¹⁰ Regeringen tillför dessutom 1,3 miljarder kronor till utbetalning av klimatbonus.¹¹ Bortser man från dessa två temporära åtgärder ökar transfereringarna till hushållen med 2 miljarder kronor. Av dessa kommer 0,5 miljarder kronor av att fler får studiemedel när antalet studieplatser på yrkesvux och yrkeshögskolor utökas och 0,8 miljarder av att det förhöjda bostadsbidraget till barnfamiljer förlängs ytterligare ett år.

⁹ Det kan noteras att samtidigt som skatten på bensin och diesel sänks, sänks reduktionsplikten från 7,8 procent för bensin och 30,5 procent för dieselbränsle till 6 procent för de båda.

¹⁰ I budgetpropositionen för 2024 införs ett nytt anslag på utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution. Det rör en kompensation till personer födda 1957 för skatteändring 2023 rörande förändring av åldersgräns för att få ta del av det förhöjda grundavdraget. Dessa individer blir kompenserade via skattekontot. I tabell 1 redovisas denna överföring under transfereringar till hushåll. Kompensationsbeloppet uppgår till 3,2 miljarder kronor.

¹¹ Klimatbonus får endast de som beställde sin miljöbil senast den 8 november 2022. Bonusen betalas ut när bilen levereras och betalas. Eftersom fler bilar beställdes än vad som beräknades tidigare behöver medel till klimatbonusen tillföras. Det har dock inte skett några regeländringar.

Även företagen får högre transfereringar. Utgiftsområde 20, klimat, miljö och natur, tillförs 4 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2024. De större posterna utgörs av en förstärkning av Klimatklivet och Industriklivet (0,9 miljarder kronor) samt en utveckling och förstärkning av klimatpremierna (1,4 miljarder kronor). Merparten går till att ytterligare stödja en utbyggnad av laddinfrastruktur samt till marknadsintroduktion av tunga och lätta ellastbilar. Utöver det genomförs ett antal mindre satsningar både inom miljö och klimat.

BUDGETERINGSMARGINALEN ÄR BETYDLIGT STÖRRE ÄN DEN SÄKERHETSMARGINAL SOM FINNS I RIKTLINJERNA

Regeringen föreslår endast marginella förändringar av utgiftstaken för 2024–2026. Utgiftstaket bedöms av regeringen vara 26,9 procent av potentiell BNP åren 2024 och 2025 för att därefter bli 26,3.

Marginalen till utgiftstaket enligt regeringens beräkningar blir därmed 3,5 procent av takbegränsade utgifter för 2024, vilket är en större marginal än riktlinjerna anger (se marginalruta ”Utgiftstak och budgeteringsmarginal”). Budgeteringsmarginalen stiger sedan till 4,9 procent för 2025, och 5,7 procent 2026. Marginalen till utgiftstaket med den av regeringen aviserade politiken för åren bortom 2024 blir därmed betydligt större än riktlinjerna.

Utgiftstak och budgeteringsmarginal

Utrymmet mellan utgiftstaket och beräknade takbegränsade utgifter i statens budget kallas budgeteringsmarginal. Budgeteringsmarginalen ska i första hand fungera som en buffert om utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än vad som förväntades när utgiftstakets nivå fastställdes.

Regeringen har en riktlinje för hur stor budgeteringsmarginalen minst behöver vara i budgeteringsfasen för att hantera osäkerheter. Enligt riktlinjen bör utrymmet till utgiftstaket uppgå till minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna för det innevarande året (t), minst 1,5 procent för det följande året (t+1), minst 2 procent för det andra följande året (t+2) och minst 3 procent för det tredje följande året (t+3).

Att det finns ledigt utrymme under utgiftstaket betyder dock inte att det automatiskt finns utrymme för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna. Reformerna på utgiftssidan kan genomföras först efter en avvägning mot överskottsmålet för hela den offentliga sektorns finansiella sparande där hänsyn är tagen till eventuella inkomstförändringar.

FÖRDJUPNING

Sammansättningen kan delvis förklara utrikes föddas stora sysselsättningsökning sedan 2020

Efter pandemin har sysselsättningen ökat tydligt. Uppgången har drivits av en betydande sysselsättningsökning bland utrikes födda. Denna stora uppgång går dock att delvis förklara med att sammansättningen av personer inom gruppen utrikes födda har förändrats på ett sätt som typiskt medför ökad sysselsättning. Om dessa effekter räknas bort blir sysselsättningsuppgången för utrikes födda efter pandemin i linje med den långsiktigt positiva trend som fanns redan innan pandemin.

BETYDANDE ÖKNING I SYSSELSÄTTNINGSGRADEN BLAND UTRIKES FÖDDA EFTER PANDEMIN

Sysselsättningen återhämtade sig snabbt efter pandemins första år och styrkan i tillväxten fortsatte in i 2023, trots att den ekonomiska aktiviteten rörde sig i sidled. Ökningen i sysselsättningsgraden jämfört med innan pandemin har drivits av utrikes födda. Jämfört med det fjärde kvartalet 2019 har antalet sysselsatta personer födda utanför Sverige ökat med ca 220 000 fram till tredje kvartalet 2023. Detta motsvarar en ökning i sysselsättningsgraden för utrikes födda med ungefär 6,6 procentenheter.

Det finns flera möjliga förklaringar till sysselsättningstillväxten bland utrikes födda. I en nyligen publicerad specialstudie från Konjunkturinstitutet undersöks, bland annat, hur stor del av uppgången som kan förklaras av förändrad demografisk sammansättning inom gruppen utrikes födda samt hur ökningen efter pandemin förhåller sig till tidigare ökningar.¹² I den här fördjupningen ges en kort sammanfattning av studiens resultat. För fler resultat, detaljer kring databearbetning och känslighetsanalyser se specialstudien ”Utrikes föddas uppåtående sysselsättning: Hur mycket förklaras av demografi?”¹³

ANALYSEN BYGGER PÅ DETALJERADE MIKRODATA

Specialstudien bygger på detaljerade mikrodata och undersöker betydelsen av sammansättningsförändringar i termer av utrikes föddas ålder, utbildning, vistelsetid i landet, härkomst och kön.

¹² I specialstudien undersöks också vilka typer av jobb som driver den ökade sysselsättningsgraden för utrikes födda, i termer av tillväxt av låg-, mitten- eller höglönejobb.

¹³ Se Konjunkturinstitutet (2023), ”[Utrikes föddas uppåtående sysselsättning: Hur mycket förklaras av demografi?](#)”, Specialstudie den 13 december 2023.

Analysen är uppdelad i två delar. Den första undersöker den långsiktiga prepandemiska trenden mellan åren 2006 och 2019. Den andra undersöker utvecklingen mellan åren 2019 och 2023 och jämför denna med den tidigare perioden 2006–2019.

BRED OCH LÅNSIKTIG ÖKNING AV SYSSELSÄTTNINGEN REDAN INNAN PANDEMIN

Redan innan pandemin fanns en tydlig positiv trend i sysselsättningsgraden bland utrikes födda. Detta kan ses i tabell 10 som visar förändringar i sysselsättningsgraden för utrikes födda 2006–2019 uppdelat på ålder, vistelsetid i Sverige, födelseregion, kön och utbildningsnivå. Tabellen visar också hur sammansättningen av utrikes födda har förändrats mellan 2006 och 2019 uppdelat på samma variabler.

När det gäller sammansättningsförändringar visar tabell 10 att andelen personer från Afrika och Asien ökat 2006–2019 relativt personer födda i övriga regioner. Dessutom har andelen personer med kortare tid i Sverige, högre utbildning och i åldrarna 25–54 år ökat under samma period.

Den mest iögonfallande observationen från tabell 10 är emellertid att sysselsättningsgraden har ökat för samtliga demografiska indelningar. Ökningen är i många fall också avsevärd. För personer med en vistelsetid i landet på 0–2 år är till exempel ökningen i sysselsättningsgraden 14,7 procentenheter.

DEMOGRAFI KAN INTE FÖRKLARA DEN LÅNGSIKTIGA PREPANDEMISKA POSITIVA TENDEN

Resultat som isolerar betydelsen av demografiska förändringar indikerar att utrikes föddas *långsiktigt* ökade sysselsättning innan pandemin, 2006–2019, *inte* kan förklaras av förändrad demografi inom gruppen utrikes födda. I stället tycks den ökade sysselsättningsgraden därmed drivas av förändringar i arbetsmarknadens och ekonomins funktionssätt.

Tabell 10 Sammansättning (andel) och sysselsättningsgrad för utrikes födda i Sverige 2006 och 2019

Procent om inte annat anges

	Andel			Sysselsättningsgrad		
	2006	2019	2019-06	2006	2019	2019-06
Vistelsetid i år						
0-2	13,5	15,3	1,7	28,9	43,6	14,7
3-5	9,0	15,6	6,6	45,2	57,3	12,1
6-8	7,0	10,2	3,2	53,2	63,8	10,6
9-11	5,7	9,1	3,3	55,7	65,5	9,8
12-19	25,3	16,1	-9,2	61,4	70,7	9,3
20-	39,4	33,7	-5,7	56,8	65,2	8,4
Utbildning						
Ej gymnasium	25,2	21,8	-3,5	37,5	44,1	6,5
Gymnasium	37,0	32,1	-4,9	61,5	68,5	7,0
Eftergymnasial	28,7	36,4	7,7	65,9	71,7	5,8
Uppgift saknas	9,1	9,8	0,7	18,8	38,8	20,0
Ålder						
16-19	4,5	4,8	0,3	14,9	18,2	3,3
20-24	8,0	7,9	-0,1	49,1	57,7	8,6
25-54	62,0	64,1	2,1	63,0	70,8	7,8
55-65	16,4	14,9	-1,5	52,0	61,8	9,9
66-74	9,0	8,2	-0,8	6,9	16,5	9,6
Födelseregion						
Europa, Nordam, Ocean	57,7	42,0	-15,6	54,8	63,9	9,1
Afrika	6,7	11,6	4,9	48,1	58,2	10,1
Sydamerika	5,1	4,0	-1,1	63,5	71,6	8,1
Asien	30,5	42,4	11,9	48,3	58,9	10,6
Kön						
Kvinna	51,2	49,2	-1,9	50,2	57,5	7,3
Man	48,8	50,8	1,9	55,6	65,2	9,6
Sysselsättningsgrad enl LISA	52,8	61,4	8,6			
Antal individer, miljoner	1,0	1,7		1,0	1,7	

Anm. Sysselsättningsgraden baseras på andelen personer vars årsarbetsinkomster överstiger ett gränsvärde. År 2006 är detta gränsvärde ett halvt prisbasbelopp, år 2019 är det ett halvt prisbasbelopp 2006 uppräknat med den årliga genomsnittliga löneökningstakten fram till 2019. För år 2019 ger det ett gränsvärde på 28 612 kronor. Beräkningarna är gjorda med hjälp av LISA-databasen.

Källa: SCB och Konjunkturinstitutets.

DEMOGRAFI FÖRKLARAR EN DEL AV ÖKNINGEN EFTER PANDEMIN

Till skillnad mot perioden 2006–2019 kan demografi förklara en del av ökningen efter pandemin, men inte hela den exceptionella ökningen. Att demografi kan förklara en del av ökningen beror i huvudsak på att fler utrikes födda har relativt lång vistelsetid i landet år 2023 jämfört med precis innan pandemin, år 2019.

Längre vistelsetid i landet ökar den enskildes sannolikhet för sysselsättning, och fler utrikes födda med längre vistelsetid har därför ”mekaniskt” bidragit till gruppens ökade sysselsättningsgrad efter pandemin. Om dessa effekter räknas bort, så blir sysselsättningsuppgången för utrikes födda efter pandemin i linje med den långsiktigt positiva trend som fanns redan innan pandemin. Den stora ökningen efter pandemin kan därmed i stort förstås som driven av utrikes föddas långsiktiga sysselsättningstrend plus positiva demografieffekter.

Tabellbilaga

Internationell konjunktur	36
Tabell A1 BNP i världen.....	36
Tabell A2 Konsumentpriser i världen.....	36
Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet.....	37
Tabell A4 Nyckeltal för USA	37
Räntor och växelkurser.....	37
Tabell A5 Räntor och växelkurser	37
Konjunkturen i Sverige.....	38
Tabell A6 Försörjningsbalans	38
Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande.....	39
Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande	39
Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI).....	40
Tabell A10 Produktion.....	40
Tabell A11 Arbetade timmar.....	40
Tabell A12 Produktivitet.....	41
Tabell A13 Arbetsmarknad	41
Tabell A14 Resursutnyttjande	42
Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.....	42
Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna	43
Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser	43
Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet.....	44
Tabell A19 Konsumentpriser.....	44
Offentliga finanser.....	45
Tabell A20 Offentliga sektorns finanser	45
Tabell A21 Statens finanser.....	46
Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser	47
Tabell A23 Kommunsektorns finanser	48
Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster	49
Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter	49
Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll.....	50
Tabell A27 Basbelopp	50
Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal	50
Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld	51
Tabell A30 Utgiftstak för staten	51
Tabell A31 Finanspolitiska åtgärder.....	52

Internationell konjunktur

Tabell A1 BNP i världen

Procent av köpkraftsjusterad global BNP respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Vikt¹	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Världen ²	100,0	3,5	3,0	2,7	2,9	3,0	2,9	2,8
KIX-vägd ³	74,9	3,0	1,4	1,4	2,1	2,1	2,0	1,9
USA	15,5	1,9	2,4	1,4	1,6	2,1	2,0	2,0
Euroområdet	12,0	3,4	0,5	0,6	1,7	1,7	1,5	1,4
Japan	3,8	0,9	2,0	0,9	1,0	0,8	0,6	0,6
Storbritannien	2,3	4,3	0,5	0,5	1,5	1,6	1,6	1,6
Sverige	0,4	2,9	0,0	1,0	2,8	3,0	2,0	1,7
Norge	0,3	3,0	0,4	1,2	1,9	1,8	1,8	1,8
Danmark	0,3	2,7	1,1	0,9	1,9	1,6	1,6	1,6
Kina	18,4	3,0	5,3	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0
Svensk exportmarknad⁴	...	7,8	0,4	2,1	3,2	3,3	3,2	3,2

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² I tabellen visas ett urval av de länder Konjunkturinstitutet gör prognoser för. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ KIX-vägd BNP är ett aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår 32 av Sveriges handelspartners (för information om vilka länder som ingår i KIX, se www.konj.se). ⁴ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som ingår i KIX. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond, nationella källor, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Tabell A2 Konsumentpriser i världen

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
USA	4,7	8,0	4,1	2,5	2,3	2,3	2,3	2,3
Euroområdet	2,6	8,4	5,4	2,2	1,9	2,0	2,0	2,0
Japan	-0,2	2,5	3,3	2,3	1,8	1,5	1,5	1,5
Storbritannien	2,6	9,1	7,4	2,9	2,1	2,0	2,0	2,0
Sverige	2,4	7,7	6,0	1,7	1,7	2,0	2,0	2,0
Norge	3,9	6,3	5,7	2,5	2,1	2,0	2,0	2,0
Danmark	1,9	8,6	3,4	2,0	1,9	2,0	2,0	2,0
Kina	1,0	2,0	0,3	1,4	2,0	2,6	3,0	3,0

Anm. För EU-länder och Norge avses harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). För Sverige avses KPIF. Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat.

Källor: OECD, Eurostat, Macrobond, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP ¹	5,9	3,4	0,5	0,6	1,7	1,7	1,5	1,4
HIKP	2,6	8,4	5,4	2,2	1,9	2,0	2,0	2,0
Styrränta ²	0,00	2,50	4,50	3,25	2,25	2,25	2,25	2,25
Dagslåneränta, euroområdet ³	-0,6	1,9	3,9	2,7	1,8	1,8	1,8	1,9
Tioårig statsobligationsränta ⁴	-0,3	1,2	2,5	2,2	2,4	2,7	2,9	2,9
Dollar per euro ⁵	1,18	1,05	1,08	1,09	1,10	1,11	1,13	1,13

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser refinansräntan. ³ Procent, vid slutet av året. Avser €str. ⁴ Procent, årsgenomsnitt. Avser Tyskland. ⁵ Nivå.

Källor: ECB, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell A4 Nyckeltal för USA

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP ¹	5,8	1,9	2,4	1,4	1,6	2,1	2,0	2,0
KPI	4,7	8,0	4,1	2,5	2,3	2,3	2,3	2,3
Styrränta ²	0,25	4,50	5,50	4,50	3,00	2,50	2,50	2,50
Tioårig statsobligationsränta ³	1,4	3,0	4,0	3,9	3,5	3,3	3,1	3,1
Dollar per euro ⁴	1,18	1,05	1,08	1,09	1,10	1,11	1,13	1,13

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall. ³ Procent. ⁴ Nivå.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Bureau of Labor Statistics, Federal Reserve, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Räntor och växelkurser

Tabell A5 Räntor och växelkurser

Procent, index 1992-11-18=100 respektive kronor per valutaenhet

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Vid slutet av året								
Styrränta, Sverige	0,00	2,50	4,00	3,25	2,25	2,25	2,25	2,25
Styrränta, KIX6-vägd ¹	-0,36	1,66	4,07	3,15	2,09	1,97	1,95	2,04
Årsgenomsnitt								
Styrränta, Sverige	0,00	0,75	3,46	3,78	2,64	2,25	2,25	2,25
5-årig svensk statsobligationsränta	0,0	1,6	2,6	2,3	2,3	2,6	2,7	2,7
10-årig svensk statsobligationsränta	0,3	1,5	2,5	2,3	2,5	2,8	2,9	2,9
KIX	114,3	121,1	127,5	123,4	121,4	119,2	117,0	115,6
Euro	10,14	10,63	11,47	11,15	10,98	10,78	10,59	10,48
Dollar	8,58	10,11	10,61	10,20	9,96	9,68	9,41	9,25

¹ Avser ett viktat genomsnitt av €str för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan. Danmark betraktas i sammanvägningen som ett euroland. Vikterna är Riksbankens KIX-vikter normaliserade så att summan av vikterna för de 6 valutaregionerna är lika med 1.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen i Sverige

Tabell A6 Försörjningsbalans

Miljarder kronor respektive procentuell förändring, fasta priser

	Nivå 2022	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	2 615	1,8	-2,4	1,2	3,8	3,9	2,7	2,6
Varor	1 259	-2,0	-5,7	0,9	4,7
Tjänster exkl. bostadstjänster	810	8,3	1,3	2,0	3,4
Bostadstjänster	459	2,0	1,8	2,2	1,4
Offentliga konsumtionsutgifter	1 485	-0,1	2,0	1,6	1,5	1,3	1,1	0,8
Staten	398	0,2	2,5	4,1	3,9
Kommunsektorn	1 088	-0,3	1,8	0,7	0,6
Fasta bruttoinvesteringar ²	1 618	6,0	-1,3	-0,8	1,8	4,9	4,2	2,0
Näringslivet exkl. bostäder	1 023	8,5	4,5	1,7	0,8
Industrin	232	10,3	12,2	3,2	-0,2
Övriga varubranscher	191	12,2	10,5	4,7	1,0
Tjänsterbranscher exkl. bostäder	600	6,7	-0,4	0,0	1,2
Bostäder	317	4,8	-24,3	-17,3	4,0
Offentliga myndigheter	269	-1,6	4,9	3,9	3,8
Inhemsk efterfrågan exkl. lager	5 719	2,4	-0,9	0,7	2,6	3,5	2,7	1,9
Lagerinvesteringar ³	78	1,1	-1,2	0,1	0,3	0,1	0,0	0,0
Total inhemsk efterfrågan	5 796	3,5	-2,2	0,8	2,9	3,6	2,7	1,9
Export	3 174	7,3	2,7	1,9	3,1	4,0	3,3	2,2
Varor	2 238	4,3	1,4	1,7	3,5
Bearbetade varor	1 680	4,6	1,5	1,6	4,0
Råvaror	558	3,5	0,8	2,0	1,8
Tjänster	936	14,6	6,1	2,5	2,3
Total efterfrågan	8 970	4,8	-0,5	1,2	3,0	3,7	2,9	2,0
Import	2 986	9,2	-1,0	1,7	3,8	4,6	4,3	3,0
Varor	2 000	2,1	-2,4	2,0	3,9
Bearbetade varor	1 401	3,0	-1,5	2,0	4,8
Råvaror	599	0,2	-4,3	1,9	1,9
Tjänster	985	25,0	1,9	1,3	3,6
Nettoexport ³	189	-0,5	1,9	0,2	-0,2	-0,1	-0,4	-0,3
BNP	5 985	2,9	-0,2	1,0	2,6	3,2	2,2	1,6
BNP per invånare ⁴	571	2,2	-0,8	0,4	2,0	2,7	1,7	1,1

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer samt nettot av hushållens konsumtion i utlandet och utländsk konsumtion i Sverige. ² Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ³ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁴ Tusental kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande

Miljarder kronor, löpande priser, respektive procentuell förändring

	Nivå	2022	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lönesumma, justerad för utland	2 280	6,5	5,3	3,7	4,8	5,5	4,9	4,3	
Timlön enligt NR ^{1,2}	285	3,9	3,5	3,5	3,6	3,9	3,8	3,8	
Arbetade timmar ^{1,3}	7 956	2,4	1,7	0,2	1,2	1,6	1,1	0,5	
Transfereringar från offentlig sektor, netto	755	5,9	1,9	3,0	2,4	2,2	2,2	2,7	
Kapitalinkomster, netto	359	0,4	-5,7	0,9	5,6	10,8	4,7	4,5	
Övriga inkomster, netto ⁴	360	9,5	7,7	4,6	13,0	1,3	9,9	5,8	
Inkomster före skatt⁵	3 754	6,1	3,8	3,4	5,2	4,8	4,9	4,2	
Skatter och avgifter ⁶	980	0,7	0,1	0,5	0,1	-0,3	0,1	0,0	
Disponibel inkomst	2 774	6,8	3,9	3,9	5,3	4,5	5,1	4,2	
Konsumentpris ⁷	...	7,0	6,4	1,7	1,6	2,0	2,1	2,1	
Real disponibel inkomst	2 774	-0,3	-2,3	2,1	3,6	2,4	2,9	2,0	
per invånare ⁸	265	-0,9	-2,9	1,5	3,1	1,9	2,5	1,6	
Konsumtionsutgifter⁹	2 615	1,8	-2,4	1,2	3,8	3,9	2,7	2,6	
Sparande ¹⁰	391	13,0	12,9	13,8	13,1	11,9	11,9	11,3	
Nettosparande i avtals- och premiepensioner ¹⁰	232	7,7	7,5	7,6	7,0	7,0	6,9	6,7	
Eget sparande ¹⁰	159	5,3	5,4	6,2	6,1	4,9	5,1	4,6	
Finansiellt sparande ¹⁰	237	7,9	9,5	11,5	10,8	9,5	9,6	9,0	

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Kronor per timme. ³ Avser anställdas timmar, miljontals. ⁴ I denna post ingår även beräknings- teknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar, se tabell A20. ⁵ Tillväxten i inkomster före skatt är en vägd summa av tillväxttakterna för lönesumma, transfereringar, kapitalinkomster och övriga inkomster. ⁶ Skatter och avgifters bidrag till disponibelinkomstens förändring, uttryckt i procentenheter. I denna post ingår statlig och kommunal inkomstskatt, kapitalskatt, allmän pensionsavgift, skattereduktioner, fastighetsskatt och fastighetsavgift. ⁷ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter. ⁸ Tusental kronor. ⁹ Fasta priser. ¹⁰ Första kolumnen avser sparande i miljarder kronor, resterande kolumner avser sparandet i procent av disponibel inkomst och nettosparandet i avtals- och premiepensioner.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nettoexport	260	189	308	318	303	294	270	250
Varor	236	238	333	336	321
Tjänster	25	-49	-24	-18	-18
Löner, netto	8	10	13	12	12	12	12	12
Kapitalavkastning, netto	221	264	180	199	213	202	200	201
Transfereringar med mera, netto	-100	-105	-93	-93	-107	-118	-122	-132
Bytesbalans	389	358	409	436	421	391	361	332
Procent av BNP	7,1	6,0	6,5	6,7	6,2	5,5	4,9	4,3
Kapitaltransfereringar	0	4	3	2	2	2	2	2
Finansiellt sparande	389	361	412	438	423	392	363	334
Procent av BNP	7,1	6,0	6,5	6,7	6,3	5,5	4,9	4,3

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI)

Miljarder kronor, löpande priser samt tusental respektive procentuell förändring

	Nivå	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNI	6 261	9,5	4,2	2,8	4,0	5,1	4,3	3,8
Deflator, inhemsk användning	...	7,1	6,2	1,8	1,4	2,2	2,2	2,3
Real BNI	...	2,2	-1,9	1,0	2,6	2,8	2,0	1,4
Befolkning ¹	10 487	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4
Real BNI per invånare²	597	1,5	-2,5	0,5	2,0	2,3	1,6	1,0

¹ Tusentals personer. ² Tusentals kronor.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A10 Produktion

Miljarder kronor respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Varubranscher	1 517	2,1	-2,7	0,7	3,2
varav industri	850	2,3	-4,3	0,7	4,4
byggverksamhet	349	2,7	0,3	0,2	1,7
Tjänstebanscher	2 721	4,1	1,5	1,4	3,0
Näringsliv	4 239	3,4	0,0	1,1	3,1	3,7	2,4	2,0
Offentliga myndigheter	1 014	0,8	0,8	1,2	1,3	0,4	0,4	0,5
BNP till baspris¹	5 317	2,9	0,2	1,1	2,7	3,0	2,0	1,7
Produktskatter/subventioner	655	2,9	-1,2	-0,2	3,2	3,2	2,0	1,7
BNP till marknadspris	5 972	2,9	0,0	1,0	2,8	3,0	2,0	1,7

¹ Inklusive produktion i hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A11 Arbetade timmar

Miljoner timmar respektive procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Nivå	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Varubranscher	1 918	1,2	0,9	-1,1	0,9
varav industri	967	0,6	0,5	-1,3	1,0
byggverksamhet	650	1,4	1,8	-1,7	1,1
Tjänstebanscher	3 919	4,1	1,9	0,3	1,4
Näringsliv	5 837	3,1	1,6	-0,2	1,3	1,9	1,3	0,4
Offentliga myndigheter	2 232	0,4	1,6	1,1	0,9	0,7	0,6	0,6
Hela ekonomin¹	8 238	2,3	1,5	0,2	1,2	1,6	1,1	0,5

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A12 Produktivitet

Kronor per timme (baspris) respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå								
	2022	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Varubranscher	791	0,9	-3,6	1,8	2,3	
varav industri	879	1,7	-4,8	2,1	3,4	
byggverksamhet	537	1,2	-1,5	1,9	0,7	
Tjänstebranscher	694	0,0	-0,3	1,1	1,5	
Näringsliv	726	0,3	-1,5	1,3	1,8	1,7	1,1	1,6	
Offentliga myndigheter	454	0,3	-0,8	0,1	0,4	-0,3	-0,2	-0,1	
Hela ekonomin¹	645	0,6	-1,3	1,0	1,5	1,4	0,9	1,2	

¹ Inklusiva hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Avser förädlingsvärdet beräknat till baspris per arbetad timme.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A13 Arbetsmarknad

Tusental personer, procent respektive procentuell förändring

	Nivå								
	2022	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Arbetade timmar ¹	8 238	2,3	1,5	0,2	1,2	1,6	1,1	0,5	
Medelarbetstid för sysselsatta ²	30,5	-0,7	0,1	0,7	0,4	-0,1	0,0	0,0	
Sysselsatta	5 199	3,1	1,4	-0,5	0,8	1,6	1,1	0,5	
Sysselsättningsgrad ³	...	68,8	69,5	68,8	68,9	69,7	70,1	70,2	
Arbetskraft	5 620	1,5	1,6	0,2	0,7	1,0	0,5	0,5	
Arbetskraftsdeltagande ⁴	...	74,4	75,3	75,1	75,2	75,6	75,6	75,7	
Arbetslöshet ⁵	421	7,5	7,7	8,4	8,3	7,8	7,3	7,3	
Befolkning 15–74 år ⁶	7 553	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	

¹ Miljoner timmar, kalenderkorrigerade värden. ² Timmar per vecka, kalenderkorrigerade värden. ³ Andelen sysselsatta av befolkningen 15–74 år, procent. ⁴ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15–74 år, procent. ⁵ Procent av arbetskraften.⁶ Enligt AKU:s definition av befolkningen, befolkningsprognos exklusive flyktingar med skydd under massflyktsdirektivet.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A14 Resursutnyttjande

Procent respektive procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Arbetsmarknad								
Jämviktsarbetslöshet ¹	7,3	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,3	7,3
Faktisk arbetslöshet ²	8,9	7,5	7,7	8,4	8,3	7,8	7,3	7,3
Potentiellt arbetade timmar	0,5	1,2	1,7	1,1	0,9	0,9	0,6	0,5
varav potentiell sysselsättning	0,9	1,1	1,2	1,0	0,7	0,6	0,5	0,5
Faktiskt arbetade timmar ³	2,3	2,3	1,5	0,2	1,2	1,6	1,1	0,5
Arbetsmarknadsgap ⁴	-1,3	-0,2	-0,4	-1,3	-1,1	-0,5	0,0	0,0
Produktivitet								
Potentiell produktivitet	2,0	1,5	0,9	0,6	1,0	1,2	1,3	1,2
varav potentiell produktivitet, näringslivet	2,1	1,8	1,4	0,8	1,2	1,6	1,6	1,6
Faktisk produktivitet ³	3,7	0,6	-1,5	0,8	1,6	1,4	0,9	1,2
Produktivitetsgap ⁵	2,7	1,8	-0,6	-0,4	0,1	0,3	0,0	0,0
BNP								
Potentiell BNP	2,5	2,8	2,6	1,7	2,0	2,1	1,9	1,7
Faktisk BNP ³	6,0	2,9	0,0	1,0	2,8	3,0	2,0	1,7
BNP-gap ⁶	1,3	1,5	-1,1	-1,8	-1,0	-0,1	0,0	0,0
Potentiell BNP, löpande priser	5,3	8,9	8,4	3,3	3,1	4,5	4,3	3,9

¹ Nivå i procent av potentiell arbetskraft. ² Nivå i procent av arbetskraften. ³ Kalenderkorrigerade värden. ⁴ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiell produktivitet uttryckt i procent av potentiell produktivitet. ⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Anm. De potentiella variablerna är också kalenderkorrigerade, i bemärkelsen att de ska spegla den kalenderkorrigerade nivån som hade observerats vid ett balanserat konjunkturläge.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Näringsliv	70	2,9	4,0	3,8	3,6	3,8	3,8	3,8
Varubranscher	21	2,7	3,8	3,7	3,5
varav industri	14	2,8	3,6	3,7	3,6
byggverksamhet	7	2,6	4,2	3,7	3,5
Tjänstebanscher	48	3,0	4,0	3,9	3,6
Kommunal sektor	24	2,2	3,4	3,5	3,5
Stat	6	2,6	2,9	4,0	3,5
Totalt	100	2,7	3,8	3,7	3,5	3,9	3,8	3,8
Real timlön (KPI) ¹	...	-5,6	-4,8	0,9	2,3	2,0	1,8	1,8
Real timlön (KPIF) ²	...	-5,0	-2,2	2,1	1,8	1,9	1,9	1,8

¹ Deflaterad med konsumentprisindex (KPI). ² Deflaterad med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF).

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna

Kronor per timme, procent respektive procentuell förändring

	Nivå	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Ej kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	295	4,1	4,2	3,9	4,3	3,2	3,3	4,3
Arbetsgivaravgifter ² (i procent av lönen)	...	41,8	41,3	42,7	42,4	43,4	43,6	43,4
Arbetskostnad per timme ³	418	3,6	3,8	4,9	4,0	3,9	3,4	4,2
Produktivitet ⁴	705	0,4	-1,2	1,4	2,3
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	3,2	5,0	3,5	1,7
Kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	296	4,1	3,5	3,9	3,6	3,8	3,8	3,8
Arbetskostnad per timme ³	420	3,5	3,2	4,9	3,3	4,4	3,8	3,8
Produktivitet ⁴	708	0,4	-1,6	1,3	1,8
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	3,2	4,8	3,5	1,5

¹ Beräknat med enbart anställdas arbetade timmar. ² Kollektiva avgifter och löneskatter. ³ NR-lön och arbetsgivaravgifter. ⁴ Exklusive små- och fritidshus. ⁵ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP	66,7	6,0	5,9	1,6	1,3	2,2	2,2	2,2
Offentliga myndigheter ^{1,2}	12,1	4,1	9,1	1,5	2,2	4,0	3,8	4,1
Näringsliv ²	47,3	6,9	5,6	1,8	1,0	1,7	1,8	1,8
Skattenetto	7,3	3,8	2,7	0,5	1,5
Import	33,3	19,3	5,5	-2,4	-2,2	-0,4	-0,5	0,4
Bearbetade varor	15,6	15,8	7,5	-1,7	-1,9
Råvaror	6,7	48,3	-2,7	-8,4	-2,4
Tjänster	11,0	11,0	7,4	-0,2	-2,6
Tillförsel/användning³	100,0	10,1	5,8	0,3	0,1	1,3	1,3	1,6
Offentliga konsumtionsutgifter	16,6	5,7	8,0	1,4	2,4	3,4	3,2	3,6
Hushållens konsumtionsutgifter	29,2	7,0	6,4	1,7	1,6	2,0	2,1	2,1
Fasta investeringar	18,0	8,7	5,2	1,0	0,0	1,5	1,5	1,5
Export	35,4	15,9	5,1	-2,3	-2,1	-0,4	-0,5	0,4
Bearbetade varor	18,7	13,7	9,3	-1,2	-2,5
Råvaror	6,2	33,6	-9,2	-8,8	-2,3
Tjänster	10,4	11,1	6,1	-0,9	-1,3

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ² Förädlingsvärdepris beräknat till baspris. ³ Inklusive lagerinvesteringar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet

Miljarder kronor löpande priser, procentuell utveckling respektive procent

	Nivå 2022	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Förädlingsvärde ¹	4 231	9,1	5,4	3,4	3,9	5,7	4,5	3,7
Arbetade timmar, anställda ²	5 588	3,3	1,2	-0,3	0,6	2,6	1,9	-0,1
Arbetskostnad per timme ³	418	3,6	3,8	4,9	4,0	3,9	3,4	4,2
Total arbetskostnad ⁴	2 334	6,9	5,0	4,7	4,7	6,6	5,4	4,1
Bruttoöverskott	1 897	11,9	6,0	1,8	2,9
Vinstandel	...	44,8	45,1	44,4	44,0	43,4	43,0	42,7
Justerad vinstandel ⁵	...	40,8	41,1	40,4	40,0	39,5	39,0	38,8

¹ Beräknat till faktorpris. ² Miljoner timmar. ³ Kronor. ⁴ Inkluderar löneberoende övriga produktionskostnader för anställda. ⁵ Exklusive små- och fritidshus och justerad för antalet arbetade timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A19 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell utveckling

	Vikt 2023	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
KPI	100,0	8,4	8,6	2,9	1,2	1,8	2,1	2,0
Räntekostnader, bostadsränta	...	17,8	66,2	18,5	-7,5	-2,7	1,2	0,6
KPIF	100,0	7,7	6,0	1,7	1,7	2,0	2,0	2,0
Varor	43,1	7,3	8,6	0,3	0,6
Tjänster	31,3	4,7	7,6	4,0	2,8
Boende exkl. räntekostnader och energi	16,1	4,2	5,1	4,4	3,1
Energi	6,3	32,9	-10,8	-7,9	-1,0
Räntekostnader, kapitalstock	3,2	6,9	5,6	3,6	3,3	3,4	3,4	3,4
KPIF exkl. energi	93,7	5,9	7,5	2,3	1,9
HIKP	...	8,1	5,9	1,7	1,8
Råolja (Brent) ¹	...	100,8	82,4	76,9	76,3	77,1	79,4	82,0

¹ Dollar per fat, årsgenomsnitt.

Anm. Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och bostadsränta.

Källor: U.S. Energy Information Administration, SCB, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

Tabell A20 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	2 643	2 876	2 994	3 038	3 170	3 355	3 517	3 668
<i>Procent av BNP</i>	48,2	48,1	47,3	46,8	47,0	47,2	47,3	47,5
Skatter och avgifter	2 329	2 491	2 599	2 631	2 749	2 904	3 040	3 169
<i>Procent av BNP</i>	42,5	41,6	41,1	40,5	40,7	40,8	40,9	41,1
Skattekvot ¹	42,6	41,8	41,2	40,7	40,9	41,0	41,1	41,2
Kapitalinkomster	65	105	92	99	101	123	136	146
Övriga inkomster	249	280	303	308	321	327	340	352
Utgifter	2 643	2 801	3 000	3 155	3 184	3 325	3 455	3 594
<i>Procent av BNP</i>	48,2	46,8	47,4	48,6	47,2	46,7	46,5	46,6
Konsumtion	1 407	1 485	1 636	1 685	1 752	1 834	1 914	1 998
Transfereringar	962	987	994	1 085	1 037	1 066	1 094	1 131
Hushåll	725	768	782	809	825	843	862	886
Företag	140	126	127	193	116	122	127	131
Utland	97	94	85	82	96	100	105	113
Investeringar ²	251	286	311	325	337	349	361	372
Kapitalutgifter	22	41	60	60	58	76	86	93
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	35	15	36	40
Finansiellt sparande⁴	1	75	-6	-117	-49	15	26	33
<i>Procent av BNP</i>	0,0	1,3	-0,1	-1,8	-0,7	0,2	0,4	0,4
Primärt finansiellt sparande⁵	-42	12	-39	-155	-92	-32	-24	-20
<i>Procent av BNP</i>	-0,8	0,2	-0,6	-2,4	-1,4	-0,4	-0,3	-0,3
Strukturellt sparande	-55	17	67	56	-6	24	25	25
<i>Procent av potentiell BNP</i>	-1,0	0,3	1,0	0,9	-0,1	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld	2 000	1 965	1 971	2 100	2 217	2 305	2 392	2 481
<i>Procent av BNP</i>	36,5	32,8	31,2	32,3	32,9	32,4	32,2	32,1
BNP, löpande pris	5 487	5 985	6 326	6 492	6 745	7 114	7 430	7 716
Potentiell BNP, löpande pris	5 416	5 898	6 395	6 609	6 814	7 123	7 430	7 716
Finansiell nettoställning	1 853	1 781	1 805	1 876	1 930	2 023	2 130	2 243
<i>Procent av BNP</i>	33,8	29,8	28,5	28,9	28,6	28,4	28,7	29,1

¹ Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. Avser de belopp som under kommande år behöver överföras mellan hushåll och offentlig sektor för att uppnå prognostiserad bana för det strukturella sparandet. Ett negativt tal innebär ett åtstramningsbehov i offentlig sektor, det vill säga att åtgärder vidtas med negativ effekt på hushållens disponibla inkomster, och ett positivt tal innebär ett utrymme för expansiva åtgärder. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen. ⁵ Primärt finansiellt sparande beräknas som finansiellt sparande minus kapitalnettot. Kapitalnettot är kapitalinkomster minus kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A21 Statens finanser

Miljarderna kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	1 398	1 541	1 583	1 574	1 639	1 735	1 815	1 892
Skatter och avgifter	1 219	1 316	1 367	1 354	1 411	1 498	1 568	1 635
Kapitalinkomster	25	52	30	31	32	39	42	44
Övriga inkomster	154	172	185	188	195	197	205	213
Utgifter	1 440	1 510	1 550	1 684	1 654	1 708	1 760	1 819
Transfereringar	923	929	919	1 014	943	953	971	996
Ålderspensionssystemet ¹	27	27	27	28	29	29	30	31
Kommunsektorn	363	357	357	374	366	365	369	373
Hushåll	345	373	371	385	387	391	397	405
Företag	96	82	84	149	70	73	76	79
Utland	92	90	80	78	91	95	100	108
Konsumtion	366	394	429	458	491	516	537	560
Investeringar ²	136	156	169	180	188	195	203	211
Kapitalutgifter	15	31	33	33	32	43	49	53
varav ränteutgifter	9	25	27	26	25	36	41	44
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	45	37	71	88
Finansiellt sparande⁴	-42	31	33	-111	-60	-10	-16	-16
Procent av BNP	-0,8	0,5	0,5	-1,7	-0,9	-0,1	-0,2	-0,2
Statsskuld	1 145	1 031	974	1 071	1 164	1 206	1 249	1 289
Procent av BNP	20,9	17,2	15,4	16,5	17,3	17,0	16,8	16,7
Finansiell nettoställning	-46	49	13	-57	-126	-104	-86	-67
Procent av BNP	-0,8	0,8	0,2	-0,9	-1,9	-1,5	-1,2	-0,9

¹ Statliga ålderspensionsavgifter. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. I tabellen är statsbidragen till kommunsektorn beräknade enligt oförändrade regler. I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till om inga nya finanspolitiska beslut fattas kommer den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minska i motsvarande grad, samtidigt som den beräkningstekniska överföringen från kommunerna till hushållen ökar i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, påverkas inte. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	346	374	394	412	432	459	483	505
Socialförsäkringsavgifter	283	301	318	330	346	364	382	398
Statlig ålderspensionsavgift	27	27	27	28	29	29	30	31
Kapitalinkomster	32	42	44	49	52	60	65	70
Övriga inkomster	3	4	4	5	5	5	5	6
Utgifter	340	354	368	377	390	405	418	432
Inkomstpensioner	332	345	358	366	379	394	406	420
Kapitalutgifter	1	0	0	0	0	0	0	0
Övriga utgifter	8	9	9	10	10	11	11	12
Finansiellt sparande	6	20	26	35	43	54	65	73
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>0,4</i>	<i>0,5</i>	<i>0,6</i>	<i>0,8</i>	<i>0,9</i>	<i>0,9</i>
Finansiell nettoställning	2 035	1 853	1 968	2 140	2 284	2 376	2 481	2 596
<i>Procent av BNP</i>	<i>37,1</i>	<i>31,0</i>	<i>31,1</i>	<i>33,0</i>	<i>33,9</i>	<i>33,4</i>	<i>33,4</i>	<i>33,6</i>

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A23 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	1 300	1 356	1 413	1 466	1 506	1 567	1 629	1 687
Skatter	806	852	891	922	966	1 015	1 062	1 107
Kommunal fastighetsavgift	21	22	22	24	25	27	28	29
Statsbidrag inkl. kompensation för mervärdesskatt	360	355	355	372	364	362	366	370
Kapitalinkomster	8	11	18	19	17	25	30	33
Övriga inkomster	104	116	127	129	134	138	143	148
<i>Genomsnittlig kommunalskattesats¹</i>	<i>32,27</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,37</i>	<i>32,37</i>	<i>32,37</i>	<i>32,37</i>	<i>32,37</i>
Utgifter	1 263	1 332	1 478	1 507	1 547	1 618	1 687	1 758
Transfereringar	103	103	107	112	116	118	121	124
Hushåll	49	50	53	58	59	59	59	61
Övriga transfereringar	54	53	53	55	56	59	61	63
Konsumtion	1 037	1 088	1 203	1 223	1 256	1 313	1 371	1 433
Investeringar ²	115	130	141	144	150	154	158	161
Kapitalutgifter	7	11	26	28	26	33	37	41
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	-10	-22	-36	-48
Finansiellt sparande⁴	37	24	-64	-41	-31	-28	-22	-23
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,7</i>	<i>0,4</i>	<i>-1,0</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>
Finansiell nettoställning	-136	-121	-176	-207	-228	-249	-265	-286
<i>Procent av BNP</i>	<i>-2,5</i>	<i>-2,0</i>	<i>-2,8</i>	<i>-3,2</i>	<i>-3,4</i>	<i>-3,5</i>	<i>-3,6</i>	<i>-3,7</i>

¹ Procent. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. Statsbidragen till kommunsektorn är beräknade under antagandet om att inga nya finanspolitiska beslut fattas. Det innebär att statsbidragen nominellt oförändrade för åren som det inte finns en beslutad budget för. Eventuella aviserade förändringar av statsbidragen, som ingår i beslutade preliminära utgiftsramar för åren bortanför budgetåret, inkluderas i posten "Överföring till hushållen". I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till den beslutade preliminära nivån åren efter budgetåret kommer den beräkningstekniska överföringen från kommunsektorn till hushållen öka i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Eftersom den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minskar i motsvarande grad kommer den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, inte att påverkas. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster

Procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hushållens direkta skatter	14,9	14,1	13,8	13,7	13,9	13,9	13,9	14,0
Företagens direkta skatter	3,5	3,6	3,5	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4
Arbetsgivaravgifter ¹	11,6	11,3	11,6	11,7	11,7	11,7	11,8	11,8
Mervärdesskatt	9,1	9,2	8,8	8,6	8,7	8,8	8,8	8,8
Punktskatter	1,9	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Övriga skatter	1,6	2,0	2,0	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Skattekvot²	42,6	41,8	41,2	40,7	40,9	41,0	41,1	41,2
EU-skatter ³	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övriga inkomster ⁴	4,5	4,7	4,8	4,8	4,8	4,6	4,6	4,6
Primära inkomster	47,0	46,3	45,9	45,3	45,5	45,4	45,5	45,6
Kapitalinkomster	1,2	1,8	1,5	1,5	1,5	1,7	1,8	1,9
Inkomster	48,2	48,1	47,3	46,8	47,0	47,2	47,3	47,5

¹ Arbetsgivar- och egenföretagaravgifter samt särskild löneskatt. ² Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ³ Skatter till EU, ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ⁴ Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna.

Anm. Avser offentliga sektorns inkomster om inga nya finanspolitiska beslut tas, det vill säga utifrån regelverket i senaste budgetproposition. Eventuella urfasningar av temporära ändringar är beaktade.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Konsumtion	25,7	24,8	25,9	26,0	26,0	25,8	25,8	25,9
Transfereringar	17,5	16,5	15,7	16,7	15,4	15,0	14,7	14,7
Hushåll	13,2	12,8	12,4	12,5	12,2	11,9	11,6	11,5
Företag	2,6	2,1	2,0	3,0	1,7	1,7	1,7	1,7
Utland	1,8	1,6	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5
Investeringar ¹	4,6	4,8	4,9	5,0	5,0	4,9	4,9	4,8
Primära utgifter	47,8	46,1	46,5	47,7	46,3	45,7	45,3	45,4
Kapitalutgifter	0,4	0,7	0,9	0,9	0,9	1,1	1,2	1,2
Utgifter	48,2	46,8	47,4	48,6	47,2	46,7	46,5	46,6

¹ Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm.

Anm. Avser offentliga sektorns utgifter vid bibehållen personaltätet inom offentligt finansierade verksamheter och en standardhöjning i linje med historiskt mönster. Transfereringarna följer reglerna om inga nya finanspolitiska beslut tas, det vill säga utifrån regelverket i senaste budgetproposition (inklusive regeländringar som ingår i de beslutade preliminära utgiftsramarna för åren efter budgetåret).

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll

Procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Pensioner ¹	7,3	7,0	7,1	7,1	7,1	7,0	6,9	6,8
varav inkomstpension	6,0	5,8	5,7	5,6	5,6	5,5	5,5	5,4
Arbetsmarknad ²	0,8	0,6	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4
Ohälsa ³	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
Familj och barn ⁴	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
Studier ⁵	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Ekonomiskt bistånd ⁶	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Övrigt ⁷	1,5	1,9	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
Transfereringar till hushållen	13,2	12,8	12,4	12,5	12,2	11,9	11,6	11,5

¹ Inkomst- och tilläggspension, garantipension, efterlevandepension, pensionstillägg, offentliganställdas avtalspensioner och bostadstillägg till pensionärer. ² Ersättning vid arbetslöshet, aktivitetsstöd, etableringsersättning och lönegaranti. ³ Sjuk- och rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning, arbetsskadeersättning, handikappersättning, merkostnadsersättning. ⁴ Föräldrapenning, barnbidrag, vårdbidrag, bostadsbidrag. ⁵ Studiebistånd och övrig studiebidrag. ⁶ Socialbidrag. ⁷ Assistansersättning och äldreomsorgsbistånd samt övriga transfereringar till hushåll, exempelvis elstöd.

Anm. För prognosåren avses transfereringar från offentlig sektor till hushåll vid oförändrade regler för transfereringarna.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A27 Basbelopp

Tusental kronor, löpande priser

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Prisbasbelopp	47,6	48,3	52,5	57,3	58,8	59,5	60,6	61,8
Förhöjt prisbasbelopp	48,6	49,3	53,5	58,5	60,0	60,7	61,8	63,1
Inkomstbasbelopp	68,2	71,0	74,3	76,2	78,6	81,8	85,0	88,3

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomstindex	2,2	4,1	4,6	2,6	3,1	4,1	3,9	3,8
Balansindex	2,2	4,1	4,6	2,6	3,1	4,1	3,9	3,8
Balanstal ¹	1,027	1,028	1,040	1,043	1,039	1,046	1,051	...
Nominell inkomstpension²	0,5	2,5	3,0	1,0	1,5	2,5	2,2	2,2

¹ Nivå. ² Följsamhetsindexering, det vill säga procentuell förändring av inkomstindex minus 1,6 procentenheter.

Källor: Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet.

Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025
Budgetsaldo	78	164	34	-89	-100
Avgränsningar	-85	-102	-10	-30	5
Försäljning av aktier med mera	0	-1	-1	0	0
Extraordinära utdelningar	-7	-8	-3	-1	0
Delar av Riksgäldens nettoutlåning	-73	-102	-10	8	16
Övriga avgränsningar	-4	9	4	-38	-11
Periodiseringar	-25	-36	15	2	24
varav skatteperiodiseringar	-14	-9	22	3	7
ränteperiodiseringar	-10	-10	-7	-2	17
Övrigt	-10	5	-6	7	12
Finansiellt sparande i staten	-42	31	33	-111	-60
Statens lånebehov ¹	-78	-164	-34	89	100
Värdeförändringar i statsskulden	5	50	-23	8	-7
Statsskuldens förändring	-73	-114	-56	97	93
Statsskuld	1145	1031	974	1071	1164
<i>Procent av BNP</i>	<i>20,9</i>	<i>17,2</i>	<i>15,4</i>	<i>16,5</i>	<i>17,3</i>

¹ Statens lånebehov är lika med budgetsaldot med omvänt tecken.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A30 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor, löpande priser

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utgiftstak för staten	1 695	1 634	1 665	1 747	1 827	1 866
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>31,3</i>	<i>27,7</i>	<i>26,0</i>	<i>26,4</i>	<i>26,8</i>	<i>26,2</i>
Takbegränsade utgifter	1 551	1 559	1 603	1 675	1 740	1 791
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>28,6</i>	<i>26,4</i>	<i>25,1</i>	<i>25,3</i>	<i>25,5</i>	<i>25,1</i>
Budgeteringsmarginal	144	75	62	72	87	75
<i>Procent av takbegränsade utgifter</i>	<i>9,3</i>	<i>4,8</i>	<i>3,8</i>	<i>4,3</i>	<i>5,0</i>	<i>4,2</i>

Källor: Ekonomistyrningsverket, Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet.

Tabell A31 Finanspolitiska åtgärder

Miljarder kronor

	2025	2026	2027	2028	2025-2028
Budgetutrymme	22	41	49	31	142
Finanspolitiska åtgärder	51	12	49	31	142
Åtgärder riktade till konsumtion och investeringar i offentlig sektor	16	32	28	26	102
Statlig konsumtion ¹	5	12	9	9	36
Statliga investeringar ²	0	7	4	4	15
Kommunsektorn ³	10	13	15	13	51
Åtgärder riktade till hushåll ⁴	35	-20	21	4	40
Strukturellt sparande ⁵	-0,09	0,33	0,33	0,33	

¹ Beräknas som skillnaden mellan utgiftsnivån i scenariot och en framskrivning med pris- och löneomräkning (PLO). ² Beräknas som skillnaden mellan utgiftsnivån i scenariot och en framskrivning med prisbasbeloppet. ³ Beräknas som det inkomsttillskott som behövs i kommunsektorn, vid given kommunalskattesats, för att finansiera utgifterna i scenariot och samtidigt nå ett resultat och finansiellt sparande i nivå med god ekonomisk hushållning. ⁴ Anpassas i scenariot så att överskottsmålet nås. ⁵ Procent av potentiell BNP.

Anm. Riksdagen fatta varje år även beslut om utgiftsramar och inkomster för år efter budgetåret. I samband med budgetpropositionen för 2024 togs beslut om ramar för 2025–2026. I dessa ramar ligger finanspolitiska åtgärder som rör upptrappningar och nertrappningar av olika åtgärder. Dessa förändringar har beaktats i beräkningen av ytterligare finanspolitiska åtgärder i Konjunkturinstitutets scenario.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Bilaga Marginalrutor

Statens budget redovisad enligt nationalräkenskaperna

Statens budget är uppställd utifrån utgiftsområden och inkomstitlar. Konjunkturinstitutets prognoser för de offentliga finanserna redovisas enligt nationalräkenskapernas indelning. I stället för utgiftsområden redovisas olika realekonomiska poster såsom konsumtion, investeringar och transfereeringar till olika sektorer. I stället för inkomstitlar är skatterna indelade i olika typer av skatter, såsom produktskatter, produktionskatter och direkt skatt på företag respektive hushåll.

För att kunna beakta åtgärderna i statens budget i prognosen för de offentliga finanserna bokför Konjunkturinstitutet varje åtgärd enligt nationalräkenskapernas uppställning.

Hur bedömer Konjunkturinstitutet vad som är ny finanspolitik

Konjunkturinstitutet bedömer storleken på de finanspolitiska åtgärderna för 2024 utifrån nivån på beslutade åtgärder för 2023.

Det är vanligt att det i budgetpropositioner aviserats åtgärder gällande åren efter budgetåret, dvs året som det presenterats en budgetproposition för. Sådana aviseringar beaktas i prognoser för åren efter budgetåret. Aviseringarna kan medföra en förstärkning av sparandet eller en försvagning. En temporär skattesänkning för budgetåret medför att det finansiella sparandet försvagas under budgetåret, allt annat lika. Men året efter att den temporära skattesänkningen tas bort förstärks sparandet, allt annat lika. I budgetpropositionen presenteras nya förändringar av åtgärder och regler. Dessa behöver analyseras tillsammans med redan aviserade förändringar av åtgärder och regler. För 2024 finns i tidigare rambeslut aviseringar om budgetpåverkande åtgärder. Dessa aviserade åtgärder innebär sammantaget en budgetförstärkning i förhållande till 2023, men de ingår inte i de nya åtgärderna som denna regering presenterar i budgetpropositionen för 2024. Eftersom Konjunkturinstitutet analyserar finanspolitiska åtgärder i förhållande till föregående år redovisas både nya och tidigare aviserade åtgärder för 2024 som finanspolitik.

De inkomst- och utgiftsförändringar som beror på förändrade volymer i stället för ändrade regler betraktas inte som finanspolitik. Exempelvis betraktas inte en ökning av utgifterna för barnbidrag som följer av att det föds fler barn som en ny finanspolitisk åtgärd. Det ses i stället som en volymeffekt som sker vid nu gällande regler för barnbidrag.

En del transfereringar till hushållen påverkas dock volymmässigt om beslut fattas om en annan finanspolitisk åtgärd. Utökas till exempel antalet studieplatser på universitet och högskola innebär det att statliga konsumtionsutgifter ökar, men även att utbetalt studiemedel ökar genom att fler går på universitet och högskola. Därmed är volymökningen av studiemedel en del av de finanspolitiska åtgärderna trots att nivån för studiebidraget inte har ändrats på individnivå.

Finansierade eller ofinansierade åtgärder

Regeringen lägger fram en budgetproposition på hösten inför nästkommande år. I den presenteras både höjningar och sänkningar av anslag och förändringar av regler. En höjning av ett anslag kan

finansieras genom en sänkning av ett annat anslag eller genom en skatthöjning. Varje enskild åtgärdsförändring definieras inte som finansierad eller ofinansierad finanspolitisk åtgärd.

Om åtgärderna på utgiftssidan medför att utgifterna sammantaget blir högre och detta inte motsvaras av regeländringar på inkomstsidan som stärker inkomsterna i motsvarande utsträckning kommer det finansiella sparandet försvagas. Då kan man säga att budgeten sammantaget innehåller ofinansierade finanspolitiska åtgärder motsvarande försvagningen av det finansiella sparandet.

Utgiftstak och budgeteringsmarginal

Utrymmet mellan utgiftstaket och beräknade takbegränsade utgifter i statens budget kallas budgeteringsmarginal. Budgeteringsmarginalen ska i första hand fungera som en buffert om utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än vad som förväntades när utgiftstakets nivå fastställdes.

Regeringen har en riktlinje för hur stor budgeteringsmarginalen minst behöver vara i budgeteringsfasen för att hantera osäkerheter. Enligt riktlinjen bör utrymmet till utgiftstaket uppgå till minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna för det innevarande året (t), minst 1,5 procent för det följande året ($t+1$), minst 2 procent för det andra följande året ($t+2$) och minst 3 procent för det tredje följande året ($t+3$).

Att det finns ledigt utrymme under utgiftstaket betyder dock inte att det automatiskt finns utrymme för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna. Reformerna på utgiftssidan kan genomföras först efter en avvägning mot överskottsmålet för hela den offentliga sektorns finansiella sparande och med hänsyn tagen till eventuella inkomstförändringar.